БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫН!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 155 (5047)
Пятница
Августын 2
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Үбһэ хуряалга ба силос даралгын хүдэлмэринүүдэй түсэбые хаа-хаанагүй дүүргэхын түлөө августын 3-һаа 18 болтор ударна хоёр недели соносхогдобо.

Үбһэ хуряалгадахи гээгдэлые ойрын үдэрнүүдтэ усадхаха

Үбһэ хуряалга эхилһээр 20 гаран хоног үнгэрбэ. Олонхи аймагууд малай тэжээл бэлэдхэхэ талаар хэлэшэгүй ехээр гээгдэжэ ябанад. Июлиин 25-ай мэдээгээр республика дотор үбһэ сабшалгын түсэб гектараар арай гэжэ 17,7 процент, силос даралга миил—21,6 процент дүүргэгдээд байна. Энэ хадаа малай тэжээл элбэг ехээр бэлдэхэ ябадалда хэдэн шэнээн ехэ аюултай байдалай бии болоод байһые тодоор гэршэлнэ.

Иимэ жэгшүүритэй хүндэ байдал юундэ бии болооб? Республикын олонхи колхозууд үбһэ хуряалгада, силос даралгада айхабтар хожомдожо ороһон байна. „Ган байна, ногооной ургаса багашаг гээшэ, үбһэндэ оролгые хожомшог эхилхэ ёһотой" гэһэн хэндэшье хэрэггүй хосорһон муу һаналнуул үбһэ хуряалгын, силос даралгын хүдэлмэридэ ехэхэн һаад түбэг ушаруулһан байха юм.

Гэхэтэй хамта, үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо аяар 20 гаран хоног үнгэрөөд байбашье, зарим аймагууд энэ хүдэлмэрие горигүй муугаар ябуулжа байха юм. Яруунын, Хориин, Хэжэнгын, Курумканай, Закаменай ба бусад хэдэн аймагууд хадаа үбһэ хуряалга, силос даралга ба набшаһа намаа, мүшэр бургааһа гэхэ мэтын бүдүүн тэжээлые бэлэдхэхэ талаар тон ехэ гээгдэлдэ оронхой. Жэшээлхэдэ, Яруунын аймаг июлиин 25-ай мэдэгээр үбһэ сабшалгынгаа түсэбые гектараар 4,8 процент, силос даралгые—1,7 процент, Хориин аймаг сабшалгынгаа түсэбые—6,4 процент дүүргэбэд. Үнгэржэ ерэхэдээ Хориин аймагайхид силос дараха хүдэлмэридэ үшөө ороогүй байна. Иимэ ёһогүй гээгдэлые тэсэжэ болохо гү? Ябашье болохогүй.

Баргажанай аймагай ударидагшад нүхэд Борисов ба Эрдынеев гэгшэд набшаһа намаа ба мүшэр бургааһа бэлэдхэхэ хүдэлмэрие хэлэшэгүйгөөр таһалдуулжа байхаһаа гадна, эдэнэр болбол дурсагдаһан зүйлнүүдые бэлэдхэхэ ябадалые тоохогүй зан гаргажа, элдэб бүтэмжэгүй үгэ хүүрнүүдые дэлгэхые оролдодог байнад. Малай үнэтэ тэжээл болохо бүдүүн тэжээлэй зүйлнүүдые бэлэдхэхэ хэрэгые хойшонь татажа байгаа хүнүүд саашадаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулжа шадаха гээшэ гү? Шадаха үгынь тэдэнэй саашанхи бодото ажал дээрэһээ харагдаха байна гээшэ.

Эдэ бүхы хадаа үбһэ хуряалгын, силос даралгын хүдэлмэринүүдые һайнаар ябуулха хэрэгтэ һаад түбэг сэхэ хэжэ байна. Тиимэһээ, дээрэ хэлэгдэһэн дутагдалнуудые дары түргэн усадхахань шухалын шухала болобо. Мүн үбһэ хуряалга дээрэхи дутагдалнууд гансахан дурсагдаһан зүйлнүүдээр хизаарлагдана бэшэ. Манай үбһэнэй хүдэлмэридэ бусад олон түрэлэй ехэ дутуунууд бии. Үбһэ сабшалга, тармалга, һүрилэлгэ ба силос даралга гэхэ мэтын ажалнуудта хүдэлмэрилжэ байгаа зарим колхознигууд болбол өөһэдынгөө үдэрэй гү, али халаанай нормонуудые дүүргэдэггүй байха юм. Жэшээлхэдэ, сенокосилкаар 4—5 гектар сабшахын орондо 2—3 гектар сабшажа байгшад олон. Гар хажуураар 0,50—0,60 гектар сабшахын орондо 0,25—0,30 га сабшадаг хүнүүд баһал олон байна. Иимэ хосорогдомол бүтээсэтэйгөөр хүдэлмэрилжэ болохогүй. Иимэр ажаллаха болоо һаа, малдаа элбэг ехэ тэжээлэй база байгуулжа шадахагүй байнабди.

Мүнөө ногоон элбэг байна. Үбһэ элбэгээр сабшан абаха, силос ехээр дараха, набшаһа намаа ба мүшэр бургааһа суглуулжа хадагалха арга-боломжонууд аймаг бүхэндэ, колхоз бүхэндэ байна. Эдэ арга-боломжонуудые дүүрэн хүсэдөөр ашаглаха саг тулажа ерэбэ. Юуб гэхэдэ, бүхы малдаа элбэг дэлбэг тэжээл бэлэдхэлгэ хадаа колхознигуудай, колхозуудай бригаданууд ба түрүүлэгшэнэрэй, аймагай албан хүдэлмэрилэгшэдэй зүб зүйтэй ба харюусалгатай ажалһаань дулдыдаха байһаниинь хэн бүхэндэ мэдэгдэжэ байһан хэрэг. Энээниие хэн һайтар ойлгооб, тэрэ хадаа колхозно мал адууһые тэжээлээр хүсэд хангажа шадаха байна.

Мүнөө дулаан, зун зандаа байна. Хоер гурбан һара болоходо үбэлэй янгинама хүтэнэй эхин үзэгдэхэл. Зунай сагта үбһэ ехээр абахань дээрэ гү, али үбэл болгоод үбһэгүй һуухань дээрэ гү?—эгээл иимэ асуудал табигдаха ёһотой болоод байна. Дулаанай һайхан сагта малай тэжээлые хүсэд һайнаар бэлдэжэ шадангүй байгаад, үбэлэй ба хабарай хатуу сагта үбһэ тэжээлгүй болошодог—иимэ ябадалтай эгээл мүнөө тэмсэхэ хэрэгтэй.

Хэн малажалые хүгжөөхэ дуратайб, хэн малажалдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хүсэлэнтэйб, тэрэ хадаа үбһэ хуряаха, силос дараха хүдэлмэринүүдые эрхимээр ябуулжа ба набшаһа намаа болон мүшэр бургааһа гэхэ мэтые элбэг ехээр бэлдэхэ уялгатай. „Саг эртэ сабшалан муушаг" гэһэн „үзэлтэй" хайра гамгүй тэмсэхэ хэрэгтэй. Социалистическэ малажалые һайн тэжээлээр дүүрэн хүсэд хангаха ябадалда һаад түбэг ушаруулһан эдэгээдүүдтэ хатуу хэмжээ абахань шухала. Үбһэ хуряалга дээрэ нормоо дүүргэдэггүй гү, али залхуу нобшо ябадалаараа энэ шухала хүдэлмэрие унжагайруулдаг хүнүүдые элирүүлэн, эрид хатуугаар шүүмжэлхэ ба хэмжээ абаха хэрэгтэй байна гээшэ.

Үбһэ хуряалга ба силос даралга дээрэ һайнаар хүдэлмэрилдэг колхознигууд ба бригаданууд яһала олон бии. Тэдэнэр хадаа өөһэдынгөө һайн хүдэлмэреэр эрхим жэшээнүүдые харуулна. Эрхимүүдэй түрүү дүй дүршэлые бүгэдын шадабари-болгохо ёһотойбди. Дурсагдаһан хүдэлмэри дээрэ хүдэлмэрилжэ, һайн дүнгүүдые харуулһан колхознигуудта үбһөөр олгогдохо ёһотой нэмэлтэ түлбэрие саг дары олгожо байхань шухала.

Үбһэ хуряалга ба силос даралгые шиидхэхэ үдэрнүүд эхилбэ гээшэ. Августын 3-һаа 18 хүртэр тусхай ударна хоер недели ВКП(б)-гэй Обкомой тогтоолоор соносхогдобо. Энэ хоер неделиин турша соо үбһэ хуряалгын, силос даралгын болон набшаһа намаа ба мүшэр бургааһа суглуулгын түсэбүүд заабол дүүргэгдэхэ ёһотой. Энэ ударна декада болбол үбһэнэй бүхы хүдэлмэринүүдтэ эрид хубилалта хэжэ, малай тэжээлые элбэгээр бэлэдхэхэ ябадалые заата-заагүй хангаха ёһотой байнабшуу.

Һаяхан, ВКП(б)-гэй Обком болбол үбһэ хуряалгын айхабтар муугаар ябажа байһан тухай тусхай тогтоол гаргаба. Энэ тогтоол соогоо шухала заабаринуудые үгэһэн байна. Бүхы байһан дутагдалнуудаа ябуud дундаа усадхажа, үбһэ хуряалгын, силос даралгын ба бусад тэжээл бэлэдхэлгын түсэбүүдые үлүүбшэлэн дүүргэе!

ЭРХИМ МАЛШАН— 70 НАҺАТАЙ ПАТРИОТ

Яруунын аймагай Исингын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 70 наһатай үбгэн Дамба Цыренов гэгшэ үни удаанай малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ ябана.

Энэ үбгэн үнгэрэгшэ жэлэй турша соо 179 залуу малтай гүүртые эрхилхэ зуураа, тэрэнээ хоролтогүйгөөр тобир тарганаар ондо оруулба. Хабарай һалхи хагсуугай үедэ хүсэ шадалыень гээлгэнгүйгөөр хүхэ ногоондо гаргажа шадаба. 20 гаран шэнэ тулнуудые хүлеэжэ абаад бултыень бүрин бүтэн тэнжээгээ.

Гүүртын һаалишад адуу малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ ябадалда анхаралаа ехээр хандуулна. Тэдэнэр үбэл зунай бэлшээрие зүбөөр хэрэглэжэ, адуу малаа таарамжатайгаар харууһалба. Мүнөө үнеэн бүхэнһөө үдэрэй графигай ёһоор 100—110 процент хүргэр һү һаанад.

Энэ үбгэнэй даажа байһан гүүртынхид малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, туйлаһан амжалтануудаа улам бүхэжүүлхэ ба улам үргэдхэхын хойноһоо хормойгоо шуужа оронхой.

1946 оной түрүүшын хахад жэлэй социалистическэ мүрысөөнэй дүн хаража үзэхэдэнь нүхэр Цыреновай дааһан гүүрт мүрысөөндэ түрүүлһэн байба. Энэ гүүртдэ колхозой правлени ба партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг барюулһан ба нүхэр Цыреновые нэгэ хоней шагнаба.

Дамжуулгын Улаан тугаар урмашаһан нүхэр Цыренов иигэжэ мэдүүлбэ:

—Би мүнөө 70 наһатай болооб, бүхы хүсэ шадалаа гамнангүй энэ мал хаража, 1946—47 онуудай үбэлжэлгые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтажа, нэгэшье толгой хоролтогүйгөөр үхэр малаа ондо оруулхаб. Ашаг шэмыень дээшэлүүлхэб. Үнеэн бүрипөө графигай ёһоор һү һаалиые ноябриин нэгэн болтор дүүргэхэб гэһэн уялга бэе дээрээ даажа абанаб гэбэ.

Д. ЦЫДЕНОВ.

Малажалай продуктнуудые болзорһоонь урид тушааба

Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Хандажапов, парторгнь нүхэр Цыремпилов) малажалай продукт гүрэндэ тушааха түсэбөө болзорһоо урид дүүргэбэ.

Тус колхоз болбол малажалдаа онсо анхарал табидаг ушарһаа малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлжэ шадаһан байна. Энээнэй ашаар гүрэндэ тушааха түсэбөө ноошоор 100 процент, үндэгэ—100 процент ба брынзэ—140 процент дүүргэбэ.

М. НИМАЕВ.

Буртаг үбһэ түүнэ

Яруунын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин членүүд ороохото ба огородно культурануудай талмайда ургаһан буртаг үбһэ ба үндэһые бүримүһэн түүжэ дүүргэбэ.

Буртаг үбһэ түүлгэдэ тус колхозой дэргэдэхи Укырскэ эхин һургуулиин һурагшад ехэхэн туһа хүргэбэ. Һургуулиин багша нүхэр Именохоевагай хүтэлбэри доро хүдэлмэрилһэн үхибүүд өөһэдынгөө даалгабарита участок дээрэхи буртаг үбһые саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар түүжэ дүүргэбэ.

Мүнөө бусад звенонуудта туһалжа эхилээ.

В. БАЙБОРОДИН.

Энэ МТС юундэ гээгдэнэб

Баргажанай аймагай Куйтунска МТС (директорынь нүхэр В. С. Сороковиков, ахалагша механигынь М. К. Иванов) тракторна хүдэлмэриин түсэбые дүүргэхэ талаар жэлһээ жэл бүхэндэ гээгдэжэ ябана. Нёдондо жэлдэ жэлэйнгээ түсэбые арайхан гэжэ 60 процент дүүргээ һэн. Тиихэдээ трактор бүхэнөөрөө 95—95 гектар хахалха зуураа, 7 тонно шахуу горючи үлүү гаргашалһан байгаа.

Тус МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд хадаа энээнһээ ямаршье тобшолол хээгүй байха юм. Мүнөө жэлдэ баһал гээгдэжэ ябана. Юундэб гэхэдэ, һүүлэй мэдээгээр условно трактор бүхэнөөрөө оройдоо 20-25 гектар хахалжа, жэлэйнгээ түсэбые 29,9 процент дүүргээд байна. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг тракторна бригадынхид 2,8—2,8 гектар газар элдүүрилбэ. Мүн 8,4—8,4 гектар тарилга хэбэ. Тэрэшэлэн бусадшье бригадануудынь иимэрхүүгээр хүдэлмэрилжэ байха юм.

Ушарынь хадаа эндэхи трактористнууд ажалай бүтээсэнүүдые дээшэлүүлхэ гэжэ оролдодоггүй. Трактор машинануудаа хаһа саг соонь эрхим һайнаар заһабариллаггүй байшоо. Эгээл иимэһээ энэ МТС-эйхид республика соогоо эгээн гээгдэнги һуури эзэлнэ гээшэ.

Г. БАДМАЕВ.

Чувашска АССР-эй түрүү ажахы орденто Сталинай нэрэмжэтэ табанжэлэй түсэб зохеобо.

Энэ түсэбэй ёһоор тус колхозой болохо Бурнарска районой Ленинэй колхоз артелиингээ ажахые хүгжөөхэ ондоо болгогдохо юм. Зохид шэнэ байгаа Кольцовко гэжэ тосхон онгэрнүүд баригдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозно тосхоной улицануудай нэгэндэ колхознигуудай шэнэ гэрнүүдэй хашаа барижа байна.

Б. Мясниковай фото (ТАСС-эй фотохронико).

Шахтануудай барилгада инженернүүдые бэлэдхэл

СССР-эй дээдэ һургуулинуудай Министерство 1946—47 онуудай һуралсалай жэлһээ эхилэн, Московско, Ленинградска, Свердловско ба Днепропетровско хада уулын институдуудта шахтна барилгын факультедүүдые эмхидхэхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаба.

Тэрээнһээ гадна С. Орджоникидзын нэрэмжэтэ Новочеркасска индустриальна институдай, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Грузинскэ индустриальна институдай, С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Томск политехническэ институдай хада уулын факультедүүдтэ ба Харьковска хадын индустриальна институдай халын-электромеханическэ факультедүүдтэ ерэхэ һуралсалай жэлдэ шахтна барилгануудта инженернүүдые бэлэдхэхээр шиидхэгдэбэ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

ЗАЛУУШУУЛАЙ ҺУРАЛСАЛЫЕ ЭРХИМЭЭР ЭМХИДХЭХЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ хэдэн олон залуушуул һургуулинуудаа дүүргэнгүй фабрика, завод, колхоз ба МТС-үүдэй ажал хүдэлмэридэ ороһон байна. Мүнөө дайн сэрэгэй илалта түгэлдэрөөр дүүрээд байхада, тэдэнэртэ һуралсалаа үргэлжэлүүлхэ дүүрэн арга-боломжо олгохо ёһотойбди.

Хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудай хүдэлмэрие һайжаруулхын түлөө манай парти ба правительство ехэхэнээр анхаралаа табидаг байна.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудай хүдэлмэрие һайжаруулха тухай РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй 1946 оной мартын 1-эй захиралтаһаа үндэһэлжэ, 1946 оной июлиин 19-дэ дэлгэрэнгы тогтоол гаргаба.

Энэ шиидхэбэриин ёһоор хэдэн олон шухала хэмжээ-ябуулганууд абтаха болоно. Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые хаһа саг соонь бэелүүлхын түлөө гэгээрэлэй Министерство ба ажалшадай депутадуудай районой, аймагай ба городской соведууд ехэхэн хүдэлмэри хэхэ уялгатай.

Шэнэ һуралсалай жэлдэ республикын городуудаар 750 һурагшадтай хүдэлмэришэн залуушуулай 7 һургуулинууд хүдэлмэрилхэ юм. Республикын 20 аймагууд бүхэндэ хүдөөгэй залуушуулай һургуулинууд хүдэлмэрилхэ ба тэдэндэ 1105 һурагшад хабаадуулагдаха ёһотой болоно. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ Баргажанай, Түнхэнэй ба бусад хамта 5—6 аймагуудта хүдөөгэй залуушуулай һургуулинууд хүдэлмэрилһэн тула бусад аймагуудтань мүнөө жэлдэ шэнээр нээгдэхэ болоно.

Ажаүйлэдбэри, колхоз ба МТС-үүдтэ хүдэлмэрилжэ байһан аад, мүнөө хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудта орожо, һуралсалаа үргэлжэлхэеэ хүсэһэн залуушуулай бүхы тоо энэ оной августын 1 хүртэр гүйсэд бүридхэгдэхэ ёһотой.

Мүн августын 1 хүртэр һургуулинуудые шэнээр нээхэ газарнуудые тодорхойлхо ба августын 25 хүртэр хараалагдаһан түсэбэй ёһоор хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудта һурагшадые абалгые дүүргэхэ хэрэгтэй.

Хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида сентябриин 1-дэ, хүдөөгэй залуушуулай һургуулида ноябриин 1-дэ хэшээлынь эхилһэн байха ёһотой болоно. Эдэ һургуулинуудые августын 15 хүртэр педагогическа кадрнуудаар хүсэд хангаха шухала.

Эдэ һургуулинуудай директорнүүдтэ дэлгэрэнгы заабари үгэхэ ба тэрэнэй хүдэлмэрие хинажа байхые, мүн һуралсалай бүхы хэрэгсэлнүүдээр хангахые гэгээрэлэй Министерство уялгалагдаһан байна.

Бурмонкоопсоюз хадаа 1946 оной сентябриин 1 хүртэр дурсагдаһан һургуулинуудые керосин, лампа, лампын шэл гэхэ зэргээр гүйсэд хангаха уялгатай. Томо томо предприятинуудай ба аймгүйсэдкомой хүтэлбэрилэгшэнэр хүдэлмэришэн ба хүдөөгэй залуушуулай һургуулинуудые гэр байра, түхеэрэлгэ ба түлеэ залһаар хангаха уялгатай.

Эдэ һургуулинуудые һуралсалай шэнэ жэлдэ эрхимээр бэлэдхэхэ гээшэ бүхы советскэ ба партийно-комсомольско организацинууд, предприяти, колхоз ба МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй арюун уялга болоно.

Армиһаа табигдагшадые ба сэрэгшүүдэй бүлэнэрые бүгэдэ-арадай анхаралаар хүреэлхэ

Улаан Армида алба хэжэ байгаа, мүн тэрэшэлэн Эсэгэ оронойнгоо түлөө ами бэеэ үгэһэн сэрэгшэдэй гэр бүлэнэрые бүгэдын халуун анхаралаар хүреэлхэ гээшэ мүнөө үедэ гүрэн түрын тон шухала удхашанартай хэрэг болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэшье, мүнөө советскэ арадай амгалан тайбан байдалда ороодшье байхада парти ба правительство хадаа Эсэгэ оронойгоо түлөө ами бэеэ үгэһэн ба мүнөө Улаан Армида алба хэжэ байһан сэрэгшүүдэй бүлынхид тушаа саг үргэлжэ һанаагаа табидаг байна.

Энэ асуудалаар ажалшадай депутадуудай Заиграйн аймагай соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дэргэдэхи гүрэнэй туһаламжын таһаг (даагшань нүхэр Филипенко) ехэхэн хүдэлмэри ябуулһан ба ябуулжашье байна.

Гүрэнэй туһаламжа ба пенси үгэхэтэй хамта Улаан Армиһаа табигдажа ерэгшэдтэ нэгэ доро үгтэхэ туһаламжа болгон 6250 түхэриг мүнгэн үгтэһэн ба мүн колхозуудһаа энэ жэлэй турша соо тэдэнэртэ 143 килограмм мяхан, 46 центнер таряа талхан, 139 центнер огородой эдеэн, 49 центнер һү тоһоной зүйл гэхэ мэтэ үгтэһэн байна. Тэрээнһээ гадна 43 гэр байра заһабарилагдаһан ба 259 кубометр түлишэ асаруулагдаһан байха юм.

Мүн баһа Эсэгэ оронойнгоо түлөө ами бэеэ үгэһэн ба мүнөө армида алба хэжэ байһан сэрэгшэдэй бүлэнэртэ 113,5 центнер таряа талхан, 21 центнер огородой эдеэн ба хартаабха, тэрээнһээ гадна нэгэ доро үгтэхэ туһаламжа болгон 8 мянган түхэриг мүнгэн үгтэһэн, 2055 кубометр түлишэ асаруулагдаһан ба 2349 гэр бүлэнэртэ хартаабха тариха газар таһалжа үгтэһэн, хартаабхын хүрэнгэ гэхэ мэтээр туһаламжа үзүүлэгдэһэн байна.

Иимэ хүдэлмэринүүд хадаа аймагай бүхы колхозууд дээгүүр ябуулагдаһан байха юм.

Һүүлэй үедэ Улаан Армиин албанһаа 1274 хүн табигдажа ерээ. Тэдэнэрэй—983-ниинь ажал хүдэлмэридэ түбхинүүлэгдэһэн байна. Мүн тэрэшэлэн Армиһаа табигдагшадтай саг үргэлжэ хөөрэлдөөн үнгэргэгдэг юм. 23 шофер, 2 комбайнер, 19 трактористнар ба бэшэшье ондоо мэргэжэлтэд богонихон болзор соо амараад ажал хүдэлмэридэ орожо түбхинэһэн байна.

Улаан Армиин албанһаа табигдагшадта ба мүнөө армида алба хэжэ байгшадай бүлэнэртэ аймагай колхозуудһаа 32 толгой эбэртэ томо ба 24 толгой жэжэ мал үгтэһэн байна.

Туһаламжа ба пенси үгэхэ талаар оруулагдаһан мэдүүлгэ ба гомдолнууд саг соогоо хаража үзэгдэдэг ба харюу үгтэдэг юм. Энэ асуудалаар нүхэр Филипенко өөрөө һонирходог байна.

Гэбэшье, Заиграйн аймагай ажахын предприятинууд, эмхи зургаанууд ба тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ анхаралаа багаар габина. Тэрээнһээ гадна зарим колхозуудта албанһаа табигдажа ерэһэн сэрэгшэд колхоздоо хүдэлмэрилхэ дурагүй ба ондоо тээшээ ошохоо забдадаг ба ошоһоншье ушарнууд үзэгдэнэ.

Энэ хадаа Улаан Армиин албанһаа бусажа ерэгшэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэрие зарим газарнуудта муу ябуулһынь гэршэлнэ. Тиимэһээ ажахын предприятинууд ба мүн эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдһөө сэрэгэй албанда ябагшадай бүлэнэртэ ба армиһаа табигдагшадта парти ба правительствын тогтоолой ёһоор анхаралаа табиха ба тэдэнэй дунда агитационно-нитэ хүдэлмэрие эрид шууд һайжаруулхые эригдэнэ.

Ц. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Үбһэ хуряалга ба силос даралгын түсэбые августын 3-наа 18 болтор соносхогдоһон ударна хоёр недели соо заабол дүүргэе!

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ эрид хубилалта хэхэ

★

Б. ЛОБСАНОВ, ВКП(б)-гэй Обкомой секретарь.

★ ★ ★

Али бүхы үбһэ тэжээлнүүдые бэлэдхэхэһээ үлүү шухала ба харюусалгатай зорилго гэжэ мүнөө аймагуудай партийна, советскэ болон газартаряалангай органуудта, манай республикын колхозууд болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ байхагүй. Ушарынь хадаа ерэхэ үбэл малаа ондо оруулха амжалта хадаа үбһэ тэжээлые олооро бэлдэжэ абаха энэ халуун үдэрнүүдтэ шиидхэгдэхэ байнабшуу.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон партиин Областной комитедэй бюрогой байгша оной июлиин 19-дэ баталһан түсэбэй еһоор, манай республикын колхозууд үбһэн болгожо тоолобол—700 мянган тонно бүдүүн тэжээл бэлэдхэ, 120 мянган тонно силос дараха болон малажалай Министерствын зохеожо үгэһэн графигай еһоор, нилээд ехэ намаа-мушэр бэлдэхэ еһотой байгаа. Үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэб тон шахардуу шангаар зохеогдоһон болобошье, үбэлэй сагта дулаан байрада байлгажа тэжээхэ бодомжолгоор тоосоод үзэбэл: үбһэ тэжээл бүхы адууһа малдамнай хүсэд хүрэхэгүй байна. Иимэ байһан хадань, үбһэ тэжээл бэлдэхэ ажалые эмхилхын түлөө аймагууд ба кохозуудай хүтэбэрилэгшэдэй зүгһөө һанаагаа ехээр табиха ба харюусалгатай байнабди гэжэ мэдэхэ еһотой байһан юм.

Теэд, хэдэн олон аймагуудта үбһэ тэжээл бэлдэхэ ажал хангалтагүй муугаар ябажа байһыень тэмдэглэхэ ушартай байнабди. Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриин эхилһэнһээ хойшо 20 гаран үдэр үнгэрбэ. Энэ сагай турша соо аймагууд өөһэдтөө тогтоогдоһон түсэбэй нилээд ехэ хубиие дүүргэхэ еһотой байһан аад, тиигэжэ шадабагүй. Июлиин 25 хүртэр бүхы республика дотор түсэбэй 17,7 процент сабшагдаһан, 31.674 тонно үбһэн сомогдожо бэлдэгдэбэ. Силос дараха түсэб 21,6 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Илангаяа Хориин, Хэжэнгын, Ярүүнын, Мухаршэбэрэй, Заиграйн, Закаменай, Түнхэнэй ба бусад зарим аймагуудта үбһэнэй хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Республикын бусад аймагуудшье эдээнһээ балай ехээр илгарнагүй.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын иимэ хангалтагүйгөөр ябажа байһанайнь шалтагаан юун бэ?

Нэгээр, олонхи аймагуудта үбһэ хуряалга, силос даралга энэ жэлдэ нилээд оройтожо эхилһэн байна. Хэдэн олон аймагуудта үбһэ ногоон үшөө набтар ба ган болоожо байна гэһэн бүтэхэгүй үзэл һанал энээндэ уршаг татаһан байха юм. Олонхи аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа сабшалан хадалан дээрэ колхознигуудай олоороо гараха ябадалые хангаха тушаа мүнөө хүртэр яаралгүй нобшоор хандана. Тиигэжэ байһан хадань хэдэн олон аймагуудта үбһэ тэжээл бэлдэхэ ябадал таһалдахын аюулда сэхэ ороод байна гээшэ.

Хоероор, тэжээл бэлдэхын тулада шухала хэрэгтэй темп гээшэ мүнөө хүртэр нэгэшье аймагта харагданагүй гэжэ хэлэхэдэ болоно. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагта табан үдэрэй даалгабариин еһоор 10.700 гектар сабшагдаха еһотой байһан аад, июлиин 20-һоо 25 хүртэр 7.318 гектар сабшагданхай байба. Үбһэнэй хүдэлмэридэ оройдоо 2075 хүн ажаллана. Тиихэдэ косилканууд 298-ай орондо 163 ябана. Закаменай аймагта табан үдэрэй даалгабарие 3911 гектар дутуугаар дүүргэбэ. Тэндэ миил 2135 хүн ба 137 косилкын орондо 92 косилка хүдэлһэн байна. Мухаршэбэрэй аймагта табан үдэрэй даалгабари 4541 гектар дутуугаар дүүргэгдэбэ. Прибайкальска аймагта энэ табан хоног соо үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлмэрилжэ байһан колхознигуудай дундаһаа 239 хүн хороод байһан шалтагаанииинь огто мэдэгдэхэгүй байха юм. Мүн тэрэшэлэн үбһэ хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан косилкануудай тоонь үсөөн болобо.

Дам саашаа болоходо, үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ ажалай бүгэдэнь тон бага байнабшуу. Үдэрэйнгөө нормые дүүргэхэгүй ябадал олоор үзэгдэнэ. Косилкаар үдэртөө 4—4,5 гектарай орондо 2—2,5 гектар сабшагдана. Тиихэдэ гараар сабшагшад 0,50—0,60 гектарай орондо зарим нютагуудта 0,15—0,20 гектар сабшадаг байха юм. Эрхим хажууршан ба машинистнуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл олоной дунда тараагданагүй. Бүтээсэ багатайгаар ажаллажа байһанай үшөө нэгэ шалтагааниинь хадаа, аймагай партийна ба советскэ органууд, аймагай газартаряалангай ба малажалай таһагууд колхозуудта ажалынь зүбөөр эмхидхэхэ тухай анхарнагүй. Хэдэн олон колхозуудта хүдэлмэридөө орой гараад эртэ ородог зантай. Тэндэ еһотой шанга гурим журам гэжэ байнагүй.

Үбһэ хуряалга ба силос даралга дээрэ хүдэлжэ байһан колхознигуудай дунда политическэ-ниитын хүдэлмэри болон социалистическэ мүрысөөн һулаар дэлгэрүүлэгдэнхэй. Үбһэнэй хүдэлмэридэ ябажа байһан колхознигуудта нэмэлтэ түлбэриие үбһөөр үгэжэ, урмашуулха байһан тухай колхознигуудта һайса ойлгуулагданагүй. Ажалта үдэрнүүдтэ түлөөһые абахаһаа гадна, үбһэ хуряалга дээрэ ябажа байһан колхознигуудай сабшажа сомоһон үбһэнэйнь арбанай нэгэ хубиие; машинистнуудта таряа хуряалга эхилтэр 40 гектарһаа гадуур сабшаһан гектар бүхэнэй түлөө 20 килограмм; силос даралгада хабаадалсажа байһан колхознигуудта ажалта үдэр бүхэнэй түлөө 10 килограмм үбһэ үгтэхэ юм гэжэ мэдэхэгүй хүнүүд олон бии. Нэмэлтэ түлбэриие заашье удаарууланагүй тооложо гаргаха ба энээн тухайгаа колхознигуудта мэдээсэхэ, тиин энэ үбһэн хадаа үбһэ хуряалгын дүүрэмсээр гэхэ гү, али сентябриин 1-һээ хойно бэшэ үгтэхэ гэжэ тэдэнэртэ ойлгуулха хэрэгтэй.

Бүхэли үдэрэй турша соо үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ бүхы колхознигуудтайгаа хамта ябажа шадахагүй ажалтай байһан колхознигууд болон малшадай дунда жэжэ бүлэг-бүлэгөөр ба амяар-амяараа хэлсээтэ ажал хэхэ ябадалые хүсэд дэлгэрүүлнэгүй.

Намаг, заальса, ой модон соогуур нэмэжэ сабшаха газарые бэдэржэ олоногүй.

Мүнөө үедэ силос [illegible] муугаар ябажа байна. Эндэ [illegible] дүүргэхэ ба сэхэ мэхэлхэ ябадалнууд үзэгдэнэ. Иволгын аймагай «Майн 1» колхоздо хүсэд һайн шанартай үбһэеэ силосовалаад, нүхыень бүтүүлжэ ябталаагүй байһан хадань, тэндэхи шоройень сүмэржэ унаад, тэрэ нүхэн соо дүүрэн уһан оробо. Кударын аймагай хэдэн олон колхозуудаар силос дараха хэрэгтэ эсэргүүсэн зүршэхэ ябадал үзэгдэнэ. Теэд, партиин айком болон аймисполком хадаа энэ муу үзэл һаналые үй бута сохижо, силос дараха түсэбөө дүүргэхэ ажалда орохыень колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые баадхаха тушаа тиимэ шанга хэмжээ абаадүй байхань тэсэшэгүй. Мүн энэ аймагта набшаһа мүшэр бэлэдхэлгэ муугаар ябана. Теэд, колхозуудынь үбһэ ногооной ургаса муу байна гэжэ гомодол баридаг юм. Үбэлэй хүйтэндэ үхэр малаа юугээр тэжээхэ гэжэ Кударын аймагта бодожо байһаниинь бүри ойлгогдоногүй.

Баргажанай аймагта намаа-мүшэр суглуулжа бэлэдхэлгэ оройдоо эхилээдүй. Тэрэнэй түлөө колхознигууд зэмэтэй бэшэ, харин энэ асуудалда партиин айкомой секретарь нүхэр Борисов болон аймисполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Эрдынеев гэгшэд тон буруу үзэл баримтална. Тэдэнэр хадаа намаа-мүшэр гээшэ малда эдюулхэдэ хэрэггүй юм гэжэ үндэһэгүй шалтаг баряад, энэ тэжээл бэлэдхэхэһээ арсадаг байха юм.

Партиин Областной комитет болон БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ тухай партиин айкомууд болон аймисполкомууд тон ехэ анхаралаа хандуулжа, энэ хэрэгые бүри һуладхангүй, үдэр бүридэ оперативнаар хүтэлбэрилжэ байха еһотой гэжэ нэгэнтэ бэшэ зааһан байгаа. Тиибэябашье, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ дан муугаар ябуулагдана. Хэрбээ айкомууд болон аймисполкомууд, мүн тэндэхи бусад эмхи зургаануудшье өөһэдынгөө хүдэлмэриие энэ дары эрид шууд шэнэдхэн табижа, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые гартаа абаагүй байгаа юм һаань, тэжээл суглуулха түсэб дүүргэхэ тушаа айхабтар ехэ аюул тохеолдожо, колхозууд үбһэ тэжээлээр дутаха болоно. Энэ хадаа үхэр малые олоор үхүүлхэ ябадалда хүргэхэнь зайлашагүй. Иигээтэ бүри ябашье болохогүй!

Үбһэ тэжээл бэлдэхэ гээшэ гүрэн түрын гүн ехэ удхатай хэрэг мүн. Манай республикын колхозуудай гол ехэ баялиг болохо—малажалаймнай хуби заяан хадаа үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэбөө дүүргэһэн ябадалһаа дулдыдаха юм гэжэ колхознигуудта тон үргэнөөр ойлгуулха хэрэгтэй.

Мүнөө үедэ колхоз бүхэн үбһэ хуряалга ба силос даралгын ябасые нарин-нягта шалгажа үзөөд, үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэбөө дүүргэхэ ябадалые хангахын тулада шухала хэмжээнүүдые түлэблэн хараалха зэргэтэй (нэмэжэ үбһэ сабшаха, шэнэ сабшалангай газар олохо, колхознигуудые олоор элсүүлэн гульдхаха, гараар сабшагшадые олон болгохо, сабшалга ба сомолгын хоорондо таһалдал гараад байһыень усадхаха, ажалай бүтээсые ехэ болгохо).

Колхозуудта хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые дүүргэхэ тушаа хүдэлмэри эмхидхэхэ ба тэдэндэ бодото туһаламжа үзүүлхын тулада, аймагай партийна болон советскэ активай дундаһаа шухала хэрэгтэй хүдэлмэрилэгшэдые гульдхажа, колхозуудта эльгээхэ хэрэгтэй.

Колхознигуудай дунда политическэ-ниитын хүдэлмэриие үдэр бүридэ ябуулжа байха шухала. Үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэбөө түргэнөөр ба шанар һайнтайгаар дүүргэхын түлөө колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөөниие үргэнөөр ябуулха; малай тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ урмашуулгын хэмжээнүүдые колхознигуудта һайса ойлгуулха ба эрид шууд бэелүүлхэ хэрэгтэй. Олондо ойлгуулха ниитын хүдэлмэриин бүхы аргануудые хэрэглэжэ, үбһэ хуряалга, силос даралга, набшаһа-мүшэр ба хулһа бэлэдхэлгэдэ колхознигуудые хүсэд дүүрэн гаргаха болон мүн үдэрэйнгөө нормые үгэ-дуугүй дүүргэхэ ябадалые туйлаха хэрэгтэй. Эрхим һайнаар хүдэлжэ байһан колхознигуудай дүй дүршэлые үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ хэлсэжэ, «дайшалхы хуудаһануудта», показательнуудай доскада, аймагай газетэнүүдтэ бэшэжэ олоной дунда нэбтэрүүлхэ ушартай.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлые хурданаар ябуулхын тулада, мүн хуряалгын шанарай һайн байхын тулада, үдэр бүриин хүдэлмэриин түсэбые колхозник бүхэнэй үгэ дуугүйгөөр дүүргэхын тулада, аймагуудай организацинуудай болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ айхабтар ехэ эрилтэнүүдые табиха шухала.

Таряа хуряалгын эхилтэр үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэбөө нэрэтэй-түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада эдэ үдэрнүүдтэ эрид шанга хубилалта хэхэ хэрэгтэй. Тиихын тулада, мүнөө үбһэ тэжээл бэлдэхэ хүдэлмэриие шангадхахын зорилгоор августын 3-наа 18 хүртэр республикын бүхы аймагуудта соносхогдоһон хоер долоон хоног соо бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха шухала. Тиигээд байбал, малажалые хүгжөөхэ тухай партиин Обкомой XXIII пленумэй тогтоол болон, ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй заабарие областной партийна организациин, республикын эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй болон хүдөө-ажалай специалистнуудай гол шухала зорилго болгожо дүүргэхэ байнабди.

Абаһан уялгануудаа арюунаар дүүргэнэ

Иволгын аймагай Гильбириин сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид үбһэ хуряалгаа эршэмтэйгээр ябуулна.

Сабшалан хадалан дээрэһээ үбһэ ногооной үндэр ургаса хуряажа, үбһэ тэжээлэй валова суглуулгые ехэ болгохо тушаа ленинэйхид бага бэшэ хүдэлмэри хэһэн юм. Колхозой таряан ажалай бригадануудай дэргэдэ саг үргэлжын 6 луговодческо звено, тэдэнэй тоодо 3 герасимовска звено эмхидхэгдэжэ, луговодческо звенонуудта 1600 гектар сабшалангай талмай, тэрэнэй 160 гектариинь герасимовска звенодо даалгагдажа үгэһэн юм.

Майн 20 хүртэр хэдэн дахин воскреснигүүд эмхидхэгдэжэ, колхознигуудые олоорынь сабшалан дээрээ гаргаһан байна. Табан воскреснигтэ 370 эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, һургуулиин үхибүүд хабаадалсаба. Тэдэнь бии байгаа 1600 гектар хадалан сабшалан дээрэһээ модо, шулууе сэбэрлэһэн юм. 20 километр утатай хуушаршаһан һубаг канава заһабарилба. Колхоз хоорондын уһалууринуудай эхиндэ 4 хаалта бариһан байгаа. Тэрээндэ 50 кубометр шулуу, 40 кубометр модо гэхэ мэтын барилгын хэрэгсэлнүүд хэрэглэдэбэ. Мүн 25 километр урта хашаа бариһан байха юм.

Олзон, Ухаа-Толгой, Нарһан, Хаал ба Мэхээртэ гэжэ участогуудай сабшалан дээрэ 11.900 тэргэ наг шэбхэ тараагдаһан, 510 мянган кубометр мульһэн суглуулагдаһан байгаа. 1600 гектар сабшалангай талмайе нэгэ дахин, 1300 гектарые хоер дахин уһалаа һэн.

1946 ондо 1600 гектар сабшалангай талмайһаа дунда зэргээр гектар бүриин 20 центнерһээ бага бэшэ ургаса хуряаха уялга бэе дээрээ даажа абаһан тус колхозой членүүд, үбһэ тэжээлэй үндэр ургаса туйлаха баян мэргэжэлтэй болоһон эрхим луговодууд мүнөө үбһэ хуряалга дээрэ эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ ябанад.

Үбһэ ногоо элбэг ехээр ургуулха тушаа ехэхэн хүдэлмэри хэһэн түрүү луговод Будажап Дашиев болбол социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Нүхэр Дашиевай луговодческо звеногой членүүдэй хүсөөр мүнөө жэлдэ 60 гектар талмай дээрэ 6 мянган кубометр мульһэ суглуулагдаба. 6400 шарга наг шэбхэ тараагдаа. 14 километр хашаа баригдаһан байна. Мүн 760 гектар газарта саһа тогтоогдоһон ба 200 гектар сабшалангай газарһаа модо шулуун сэбэрлэгдэһэн байна.

Луговод Дашиев өөрынгөө звеногой хүдэлмэриие онсо шадабаритайгаар эмхидхэжэ шадаа. Звеногойнгоо хүдэлмэриин түсэб зохеоходоо агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудай бүхы эрилтэнүүдые бэелүүлдэг байна. Газарай хүрьһэндэ шииг нойто тогтоохо ябадалда угаа ехэ анхаралаа табиһан юм.

Энэ звено соо өөрынгөө ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг стахановецууд олон бии. Шоен Данзанов, Дулма Санжижапова, Дари Цынгеева, Цэбикжит Будажапова, Нимаева ба бусад шударгыгаар ба шэн зоригтойгоор ажалланад.

Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ 76 гектарһаа га бүриин 45 центнер үбһэ хуряаһан нүхэр Гарма Очировай звеногой членүүд муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Һубаг канава малтажа 270 гектар сабшалангай талмайе 2 дахин уһалһан байнад. Хэдэн олон километр шэнэ һубаг канава малтажа, хуушан канавануудые шэнэдхэн заһабарилба.

Сабшалангаа һайжаруулжа, тэрэнэй ургасые дээшэлүүлхэ ба үбһэнэй валова суглуулгые ехэ болгохын түлөө республиканска социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон энэ колхозой членүүд—эрхим луговодууд абаһан уялгануудаа иигэжэ арюунаар дүүргэнэд. Тиигээд, эдэнэй хэһэн хүдэлмэриин һайн дүнгүүд мүнөө үбһэ хуряалгын түлэг үе соо элеэр харагдажа байна.

Б. ЦЫДЕНОВ.

Үбһэшэдэй мүрысөөн

Адуу малдаа элбэг дэлбэг үбһэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө өөһэд дээрээ уялгануудые абаад, республиканска социалистическэ мүрысөөе эмхидхэхэ талаар үүсхэл гаргаһан Сэлэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой комсомолецуудай хандалгые комсомолецууд ба залуушууд хаа-хаанагүй дэмжэнэд.

Дээрэ дурсагдаһан хандалга бэшэгые республикын зарим аймагуудай, комсомольско организацинууд ямараар бэелүүлжэ, үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэдэн комсомольско-залуушуулай звенонуудые эмхидхэжэ байһан тухай хэдэн үгэнүүдые дооро толилохо болоо һаа нимэ байна.

* * *

Бичурын аймагай Ново-Стретенскэ сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ комсомольско-залуушуулай звено эмхидхэгдэбэ. Мүнөө тус звеногойхид үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилээд, ажалай үндэр бүтээсэ ба эрхим жэшээ харуулнад.

Комсомолецууд нүхэд Ткачев ба Абдеев гэгшэд өөһэд хоорондоо мүрысэжэ, элбэг ехэ үбһэ хуряаха хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөөн оролдолго гаргана.

* * *

Хориин аймагай кохозуудаар хэдэн комсомольско-залуушуулай бригаданууд бии болгогдобо. Калининай нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин комсомольско звеногой сенокасилкашад үбһэ сабшалгые саг болзор соонь эрхим шанартайгаар дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абаһан байгаа.

Тиин, тус звеногой сенокасилкашад абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнад.

Үбһэ хуряалгада ба силос даралгада Иволгын аймагта хамта 493 комсомолецууд ба залуушуул хабаадалсана. 11 комсомольско-залуушуулай звено эмхидхэгдээ. Мүн ВЛКСМ-эй айком болбол августын нэгэн хүртэр аймаг соогоо набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ 23 комсомольско-залуушуулай звенонуудые эмхидхэбэ.

Гильбириин сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ, Оронгын сомоной „Мартын 8" гэжэ колхозуудай комсомольско-залуушуулай звенонууд үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр оролсожо, адуу малдаа элбэг ехэ үбһэ хуряанад.

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой комсомолецуудай хандаһан бэшэгые тус аймагай комсомолецууд халуунаар дэмжэбэ.

* * *

КЯХТА. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой залуушуул социалистическэ мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсожо, үбһэ хуряалгын темпые ба ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлнэ.

Гар хажууршад нүхэд Б. Санжиев, Ц. Доржиев, Д. Гармаев, Б. Тогочиева, Ц. Балжиров, Б. Рабданова ба бусад үбһэ хуряалгада ябаха зуураа, үдэрэйнгөө нормые 135—160 процент хүртэр дүүргэжэ, элбэг ехэ үбһэ хуряахын түлөө үдэр һүни мэдэнгүйгөөр тэмэсэнэд.

Бичурын колхозуудай сабшалан дээрэ

БИЧУРА. „Красный боевик" гэжэ хүдөө ажалай артель үбһэ хуряалгада аймаг соогоо эгээн түрүүлжэ ороһон юм. Тус колхозой үбһэ хуряалгада ябаһан 2 бригада 120 гектар сабшажа, 71 гектар хуряагаад, 510 гектарай үбһэ һүрилбэ.

Үбһэ хуряалгада ябаһан эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудай дунда элбэг ехэ үбһэ хуряажа, адуу малаа үбһэ тэжээлээр хангаха гэһэн социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Колхоз соохи мүрысөөндэ гар хажууршад нүхэд Сафонов, Сафонова, Телешева, Перфильева, Никитина ба бусад үдэрэйнгөө нормые 130—150 процент хүртэр дүүргэжэ, ажалай үндэр бүтээсэ ба эрхим жэшээ харуулнад.

Кировэй (Харлан) нэрэмжэтэ колхозойхид үбһэ хуряалгые мүн эршэмтэйгээр ябуулна. Тус колхозой түрүүлэгшэ СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Д. Гармаев болбол үбһэ хуряалгада ябаһан бригадануудаар үдэр бүри ябажа, үбһэ хуряалгые хурдабшалха тушаа заабари үгэдэг ба ажалай ябасын темпын, тэрэнэй шанарай хойноһоо онсо анхаралаа табина.

Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан бригада

Чесанын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (Хэжэнгэ) үбһэ хуряалга дээрэ ажалладаг хоёр бригадынхид өөһэд хоорондоо социалистическэ мүрысөөндэ ороһон байгаа.

Тус колхозой правлени болбол эдэнэрэй хоорондохи мүрысөөнэй ябасын дүн һаяхан гаргаба. Тиихэдэ 160 гектар үбһэ сабшаһан ба 100 гаран бухал үбһэ сомоһон нүхэр Санжижаповай хүтэлбэрилдэг бригада мүрысөөндэ илажа гараһан дээрэ тоологдобо.

А. ТАПХАЕВ.

Үбһэ хуряалгын түрүүшүүл

Сэлэнгын аймагай Доодо-Бухэнэй сельсоведэй „Красный Октябрь" гэжэ хүдөө ажалай артелиин партийна эхин организаци болбол үбһэ хуряалга ба силос даралга дээрэ эдибхитэйгээр хүдэлмэрилжэ, даалгабарита нормонуудаа үлүүлэн дүүргэһэн колхознигуудта урмашуулга болгожо нэмэлтэ түлбэри үбһөөр үгэхэ гэһэн парти ба правительствын заабариие һайнаар ойлгуулна. Тиимэһээ эндэхи колхознигууд үбһэ хуряалга дээрэ эдибхитэйгээр хүдэлмэрилнэ. Тус колхоздо графигай ёһоор 46 хүн хүдэлмэрилхэ байһан аад, мүнөө 57 хүн хүдэлмэрилхэ зуураа, барандаа шахуу даалгабарита нормонуудаа дүүргэнэ.

Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан нүхэд Ф. И. Власов, В. Кондратьев, Кузьмин, Найданов, Сотников, Собенникова, А. Хлебодарова гэгшэд үдэрэйнгөө нормые 150 процент хүргэр дүүргэнэ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаһан инвалид нүхэр А. Т. Кузьминай хүтэлбэрилдэг звено 60 центнер набша намаа суглуулжа силосовалба. Тэрэшэлэн нүхэд Захаров ба Кузьмин гэгшэд силос даралгада ябахадаа үдэрэйнгөө нормые 200 процент хүртэр дүүргэнэ.

Б. ЦОКТОЕВ.

Гар хажууршад—стахановецууд

Мухаршэбэрэй аймаг соо үбһэ хуряалгаар 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхоз түрүүлээ. Тус колхозой членүүд 554 гектар сабшажа, 1100 центнер һүрилбэ.

Гар хажууршад нүхэд А. Будникова, Ф. Будникова, В. Мальцева гэгшэд үдэр бүри 0,83—0,83 гектар сабшаһан байна.

* * *

ЗЭДЭ (Телефоноор абтаба). Буденныя нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артелиин сенокосилкашан нүхэр М. Дураков гэгшэ үдэр бүридэ 5,5 гектар үбһэ сабшана. Июлиин 25 хүртэр энэ нүхэр 90 гектар сабшажа, 15 центнер гү, али 5 тэргэ үбһэ нэмэлтэ түлбэри болгожо абахань.

* * *

КЯХТА. „Пограничник" колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыренжапов) үбһэ хуряалгынгаа түсэб 50 процент дүүргэбэ гэжэ манай корреспондент мэдээсэнэ.

Үбһэ хуряалгада эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд үбһэ хуряалга ба силос даралгые болзорһоонь урид, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ гэһэн шэнэ уялгануудые абаад, эршэмтэйгээр хүдэлмэрилнэд.

Эхэнэрнүүд—эрхим хажууршад

ТАРБАГАТАЙ. Июлиин 24 (Телефоноор абтаба). „Политотдел" гэжэ колхоздо үбһэ хуряалгын хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэргэгдэнэ. Тус артель июлиин 20-ой үдэр үбһэ хуряаха түсэбөө 32 процент болгобо. Гар хажууршад нүхэд Т. Кокорина, У. Гуслякова, М. Лемешева, Е. Иванова гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабариие 120—160 процент дүүргэжэ, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые харуулна.

„Красная заря" гэжэ хүдөө ажалай артелиинхид 319 гектар сабшалангай талмайн үбһэ сабшаад һүрилжэ байнад.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой членүүд үбһэ сабшаха үйлэдбэриингөө түсэб 63 процент дүүргэбэ. Тус колхозой түрүү хажууршад нүхэд Г. Назарова, А. Ивлева гэгшэд сабшалгаар эрэшүүлһээ зааханшье хожомдоногүй.

П. ВАСИЛЬЕВ.

Ворошиловайхидай амжалтанууд

Мухаршэбэрэй аймагай Шаралдайн сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ф. Петров) үбһэ хуряалгынгаа хүдэлмэриие нилээдгүй һайн ябуулжа байна.

Тус колхозой үбһэшэд барандаа шахуу социалистическэ уялгануудые абаад, үндэр бүтээсэнүүдые туйладаг стахановецуудай тоое олошоруулжа ябанад. Мүрысөөнэй дүнгые харуулдаг хүндэлэлэй доска, дайшалхы хуудаһанууд ба ханын газетэнүүд гарадаг болонхой.

Энэ колхозой хажууршад нүхэд И. Аносова, Анастасия Пуменкова ба бусад үдэрэйнгөө даалгабаринуудые 150—200 процент хүртэр дүүргэдэг болоо.

Б. ДЫМБРЫЛОВ.

Партийна ажабайдал

...ртийно-эмхидхэлэй хүдэлмэрие һайжаруулха

...лай парти, Ленин-Сталинай ...болбол партиин дотрой хү...эрние һайжаруулха тушаа ...үргэлжэ анхаралаа табидаг .... Мүнөө манай советскэ Эхэ ...хадаа Сталинска агууехэ та...лэй түсэб бэелүүлгэдэ оро.... Тиимэһээ коммунистнуудые ...шевистскээр хүмүүжүүлхэ ...ехэхэн удхашанартай бо...айһаниинь мэдээжэ.

...урын аймагай партийна ор...ацп хадаа партийна эхин ор...ацинуудаар партиин доторой ...мэрние һайжаруулха тушаа ...хүдэлмэри хэбэ. Марген... сельсоведэй Сталинай нэ...тэ колхозой партийна эхин ...изацинн секретарь нүхэр ...нов гэгшэ партийна хүдэл...е мүнөө үеын эрилтын ёһоор .... Эндэ партийна суглаан ...дары болоҗо, идейнэ дээдэ ...эндэ үнгэргэгдэхэһөө гадна, ...ан дээрэ баталагдаһан шиид...инүүдые тэндэ заагдаһан саг ... соонь бэелүүлдэг байха ...ун эндэхи коммунистнууд ...ынгөө идейно-политическэ ...ее эдибхитэйгээр дээшэ....

...тэрэшэлэн „КИМ“, „Улаан ..., Кировэй нэрэмжэтэ ба Би... МТС-эй партийна эхин ор...ацинууд өөһэдынгөө хүдэл...үүдые нилээдгүй һайжа...а шадаһан байха юм.

...эшье, аймагай олонхи пар... эхин организацинууд пар...доторой хүдэлмэрие мүнөө ...оршон байдалтай зохилдуу...лэнэдхэн табиха тушаа тон ...хүдэлмэри хэнэ. Жэшээлхэ...исполкомой дэргэдэхи пар... эхин организациин комму...уудай хамтын суглаан зур... һарын туршада болоогүй .... Тус парторганизаци өөрын...хүдэлмэрие түсэбэй ёһоор ...дaггүй. Парторганизациин ...тарь нүхэр Зоркольцев болбол ...унистнуудһаан членскэ түлбэрииень саг болзор соонь абадаггүй дээрэһээнь, зарим коммунистнуудынь гурба-дүрбэн һарын туршада түлэдэггүй байна. Тиимэһээ эндэхи зарим коммунистнууд партийна жаяг заршамые бүдүүлигээр хазагайруулна. Коммунистнууд С. А. Коробенков, Перелыгин гэгшэд өөһэдынгөө идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэһээ байтагай, саг үргэлжэ архидажа ябанад.

Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Рябов болбол партийна хүдэлмэрие һайжаруулха тушаа заахандшье анхаралаа табидаггүй байна. Хоёр-гурбан һарын туршада членскэ түлбэрэ оруулдаггүй коммунистнууд эндэ олон бии. Үнгэрэгшэ 6 һарын туршада оройдоо хоёр дахин хамтын суглаа үнгэргэһэн байгаа. Залуу коммунистнуудтай ямаршье хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хэдэггүй юм. Партиин члендэ орохо болзороо алдаһан кандидатнуудшье байха. Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци иимэрхүүгээр хүдэлмэрилнэ.

Тус партийна эхин организациин коммунистнууд түрүү үүргэнүүдээ бэелүүлдэггүй заншалтай. Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин коммунист Ветошников гэгшэ ямаршье жаяг заршамгүй ба „бии партийна эхин организацида ажал хэхэгүйб“ гэжэ партийна суглаан дээрэ хэлэһэн байха юм. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, манай аймагай олонхи партийна эхин организацинуудта партиин доторой хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябажа байһаниие эли тодоор гэршэлнэ гээшэ.

ВКП(б)-эй айком ба тэрэнэй эмхидхэлэй-инструкторска таһагай хүдэлмэрилэгшэд болбол партийно-политическэ хүдэлмэрие һайжаруулха тушаа гол анхаралаа табиха үүргэтэй болоно.

А. ЮМСУНОВ.

Табанжэлэй түсэб тухай хуулиие шудалнагүй

...таршэбэрэй аймагай Суулгын ...эй Сталинай нэрэмжэтэ кол... коммунистнууд болбол 1946—...онуудта СССР-эй арадай ажа...һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ ...жэлэй түсэб тухай хуулиие ...тыгөөр шудалжа эхилээгүй ...ар.

...яхан нэгэ кружок эмхидхэжэ, ... агитаторнуудые эндэ ябуулха ... байгаа. Теэд, энэ кружогынь ...шье заняти үнгэргөөгүй байна.

Эдэ агитаторнуудай 2—3 хүниинь нэгэ-хоер газетэ уншалга хэхэһээ ондоо ямаршье ойлгууламжын хүдэлмэри хээгүй байха юм.

Колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Шираб Нимбуев хөөрэхэдөө 1—2 дахин агитаторнуудта заабари үгэһэн янзатай аад, агитаторнуудаарынь хөөрэлдэхэдэ нэгэшье дахин инструктаж абаагүйбди гэхэ юм.

Ц. ЗАНДИНОВ.

Консультацинууд болоно

...П(б)-гэй Улан-Удын Горко... парткабинет ажалшан арадай ...но-политическэ хүгжэлтэдэнь ...н туһаламжа үзүүлнэ. Энэ ...кабинет һүүлэй үедэ улас...ондын асуудалаар, Ленинэй ... хэхэб“ гэжэ номоор ба бусад асуудалнуудаар 105 индивидуальна консультаци ба 6 ниитын консультаци үгэһэн байна. Гадна тэндэ элдэб темэнүүдээр лекци, семинар, хөөрэлдөөн үнгэргэгдэжэ байдаг юм.

ТҮМЭРЗАМАЙХИДАЙ ҺАЙНДЭРТЭ БЭЛЭГ

Дүрбэдэхи сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлдэ угтагдажа байгаа түмэрзамайхидай һайндэрые паровозо-бүтээлгын заводой коллектив ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтажа байна.

Булад шудхалгын цэхын коллективэй түрүү стахановецууд өөһэд хоорондын социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо һайн амжалтануудые туйлана. Энэ цехын стахановец нүхэр Иванов гэгшэ халаанайнгаа даалгабариие 500 процент хододоо дүүргэжэ, мүрысэгшэдэй дунда түрүүлэн ябана. Өөһэд хоорондын социалистическэ мүрысөөндэ эльһэ һагшагша орденто нүхэр Петр Павлович Барашев гэгшэ үдэрэйнгөө даалгабариие 475 процент дүүргэжэ, хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

Үдэрэйнгөө даалгабариие холо үлүүлэн гүйсэдхэжэ байгаа стахановецуудай тоо тус цехтэ үдэрһөө үдэртэ олошоржо байна: „СО“ сериин шэнэ паровоз бүтээлгэ дээрэ паровозой детальнуудые тааруулха хүдэлмэридэ байһан нүхэр Эленергенов Деут үдэрэйнгөө даалгабари 350 процент дүүргэбэ. Нүхэр Паромоновагай бригадынхид „Николес“ гэжэ машина дээрэ тендернэ детальнуудта хэб гаргалга дээрэ хүдэлмэрилхэ зуураа даалгабарияа 337 процент гүйсэдхэһэн байна.

Шудхалаагай хэб суглуулга дээрэ нүхэр Анастасия Ивановна Молковагай бригадынхид бригадаараа даалгабарияа 275 процент гүйсэдхэнэ. Тус цехын коллективэйхид болбол үдэрэйнгөө даалгабариие 200 гаран процент дүүргэнэ.

ПЕТРОВ.

Үйлэдбэридэ шэнэ үүсхэл гаргагшад

Шэнэ паровоз бүтээн гаргагшадай урда хоёрдохи хахад жэл соо тон харюусалгатай ба шухала даалгабари табигдаад байна.

Энээниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө паровозо-бүтээлгын заводой түрүү коллективүүд эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна. Шэнэ паровоз бүтээхэ түрүүшын хахад жэлэй түсэбые 111, 1 процент гүйсэдхэһэн байна.

Котельнэ цехын электро-гагналгын участогай хүдэлмэрилэгшэд (мастерынь нүхэр Басько) үдэр бүри ажалай бүтээсые дээшэлүүлнэ. Энэ цехын алдарта хүнүүд Кожемякин, Королев гэгшэд халаан соогоо дүрбэ-дүрбэн нормо дүүргэдэг болоо. Тиин тэдэнэрэй шэнэ дүршэлнүүд цехын хүдэлмэришэдэй бүгэдын шадабари болоһон байна. Энээнэй ашада тус цех болбол үдэр бүри даалгабарияа 350 процент дүүргэдэг болоо.

Тендерно-колесно цехын нүхэр Скрылевай бригадынхид үдэрэйнгөө даалгабариие 150 процент хүртэр үлүүлэн гүйсэдхэнэд.

Л. СОКОЛОВСКИЙ.

Комбайнанууд хуряалгада бэлэн болобо

Суулгын МТС-эй коллективэй членүүд болбол табанжэлэй түсэбые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилһэнэйнгөө ашаар, комбайн заһабарилха түсэбөө болзорһоонь түрүүн дүүргэбэ. Энэ МТС болбол хамта дээрээ 21 комбайн заһабарилха түсэбтэй байһан аад, мүнөө бүгэдынь заһабарилжа дүүргэбэ.

Заһабарилагдаһан комбайнануудые тушаажа абаха комисси энэ 21 комбайные эрхим һайн шанартайгаар хэгдэбэ гэжэ тэмдэглэбэ.

Заһабарилгын хүдэлмэридэ комбайнернууд өөһэдөө хабаадалсаһан байна. Комбайнова бригадын бригадир нүхэр Х. Иванова, комбайнернууд Полина Лощенкова, Палегея Лощенкова, Зайков ба бусад үйлэдбэриингөө даалгабариие үдэрһөө үдэртэ үлүүлэн дүүргэдэг байгаа. Токарьнууд Лыгжима Цынгуева ба Мария Калашникова гэгшэд эрхим һайн шанартайгаар заһабари хэжэ, үйлэдбэриингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэбэд.

Ц. ЗАНДИНОВ.

Гектарһаа—500 центнер хартаабха

1946 оной май һарада Мухаршэбэрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ хүдөө ажалай артельдэ 8 хүнүүдһээ бүридэһэн үндэр ургасын шурыгинскэ звено эмхидхэгдэһэн юм. Тус звенодо үндэр ургаса туйладаг ехэхэн дүй дүршэлтэй 70 наһатай нүхэр Х. Кушнарева гэгшые уриһан бэлэй. Энэ звеное Улаан Армиһаа бусажа ерэһэн нүхэр Никифор Кошелев гэгшэ хүтэлбэрилнэ.

Заахан аад, эбтэй энэ коллектив мүнөө жэлдэ рекордно участок дээрэһээ гектар бүриһөө 500—500 центнерһээ доошо бэшэ хартаабха абаха уялга абаал, унаһан малгайгаа абаха забдагүйгөөр ажаллажа байнад. Тус звеногойхид даажа абаһан участок дээрээ 300 тэргэ наг шэбхэ зөөһэн ба бусад минеральна үтэгжүүлгые хэһэн, мүн хартаабха тариха газараа гурба дахин уһалһан байха юм.

Тэрээнһээ гадна, огородойнгоо поли дээрэ ургаһан бүртаг үбһэ түүхэ, ряд хоорондын газарые ходо сэбэрлэхэ гэхэ мэтын агротехническэ хэмжээ-ябуулганууднай бүхы эрэлтэнүүдые бэелүүлнэ.

Энээнэй ашаар эдэнэр элбэг ехэ ургаса туйлаха гэжэ абаһан уялгануудаа арюунаар дүүргэхэнь лабтай.

В. ЦЫДЕНОВ.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

10 хүн медаль абабад

Ажалшадай депутадуудай Яруунын аймагай Советэй Эгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Жамаганов СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй даалгабаряар аймагай промкомбинадай түрүү хүдэлмэришэдтэ „1941—45 онуудта Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хэһэн шэн габьята ажалай түлөө“ гэһэн медальнуудые һаяхан барюулба. Медальда хүртэгшэдэй дунда 15 наһатай эрхим сабхишан Павел Чибунин бии. Энэ эдир хүдэлмэришэн ажалай үндэр бүтээсэ үргэлжэ туйлажа һайн үльгэр жэшээ харуулдаг юм. Жэшээлхэдэ, июлиин 20 хоногой туршада Павел хадаа һарынгаа даалгабари 110 процент дүүргэһэн байба. Тэрэшэлэн нүхэд Курбатев, Филатов ба бусад, хамта 10 хүн медальнуудые абабад.

Медальда хүртэгшэд ба Комбинадай бусад хүдэлмэришэд ажалай бүри үндэр амжалтануудые түйлажа, жэлэйнгээ программа 110 процент дүүргэхэбди гэһэн социалистическэ уялгануудые абаба.

Бүхэсоюзна физкультурнигуудай үдэрые иигэжэ үнгэргэбэ

Яруунын аймагай центр дээрэ Бүхэсоюзна физкультурнигуудай үдэрые һайндэрлэлгэ болобо. Тус һайндэртэ хүн зон олоороо сугларһан ба спортивна наадануудай мүрысөөн болоҗо, тэрэ мүрысөөндэ 70 гаран хүн хабаадаһан ба 20 шалгаржа гараашадта шан барюулагдаһан байна.

Волейбол наадалганда нүхэр Модогоров капитантай команда илаа. Үндэрые харайлганда баһа нүхэр Модогоров эрэшүүлэй талаһаа, нүхэр Байбородина эхэнэрнүүдэй талаһаа түрүү һуури эзэлбэд. Үдэшэ аймагай социалистическэ культурын байшан соо торжественнэ суглаан болоһон ба удаань залуушуулай хүсөөр концерт харуулагдаһан байна.

Д. ЦЫДЕНОВ.

Суута ангуушад

Түнхэнэй аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз агнууриин ажалтай юм. Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Норбо Шагдуров колхозойнгоо хүдэлмэри муу бэшээр эмхидхэхэһээ гадна өөрөө агнуури хэдэг байна. Энэ нүхэр өөрынгөө аха Базар гэгшэтэйгээ суута ангуушад гэжэ аймаг соогоо тоологдоно. Норбо Базар хоёр энэ жэлэйнгээ агнууриин даалгабари 510 процент дүүргэжэ, гүрэндөө 10810 түхэригтэ ангай арһадые тушаагаа. Тэдэнэр хэрмэнэй 1200 арһа, булганай—8, үнэгэнэй—3, шоныи 2 арһа аймагайнгаа „Заготживсырьегой“ контородо тушааһан байна.

Бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй семинар

Бурмонкоопсоюзай бэлэдхэлэй хэрэгые эрхилхэ Управлени һаяхан бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй хахад һарын семинар үнгэргэбэ. Энэ семинарта 25 хүн хабаадалсажа, хартаабха, овощь гэхэ мэтые тушаан абалга ба яажа тэдэниие хадаглахаб гэһэн темэнүүдээр Газартаряалангай Министерствын агроном нүхэр Котовой лекци шагнабад.

Залуу мэргэжэлтэд

Бурят-Монголой хүдөө-ажахын техникум энэ жэлдэ хүдөө ажахын залуу мэргэжэлтэдые олоор үгэхэнь. Намар болтор тус техникумые 30 агрополеводууд, 30 агро плодовощнигууд, 24 зоотехнигууд ба 27 ветеринарна техникүүд дүүргэжэ гараханъ.

Һаяхан Улан-Удэ городто шатарай турнир болоҗо дүүрэбэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ПСЗ-гэй чемпион Одинец гэгшэ Иркутск городой чемпион Такайшвилли гэгшэтэй шатарай турнир дээрэ наадажа байна.
О. Зеккиин фото.

...Зүүн районуудай партийна организацинуудай шухалын шухала зорилго

...анай ороной зүүн районууд со...листическэ газартаряалангай то...ог хизаар мүн болоно. Парти ба ...ительствын гайхамшагта анха... ашаар зүүн районууд зүбхэн ...нэгэдэгээр шатын ажаүйлэдбэ... центр болоһон тэды бэшэ, ха... тарья үйлэдбэрилгын шухалын ... база болоһон байна.

...38 ондо зүүн тээхи зүбхэн та... районуудта—Алтайска ба Кра...ярска хизаарнуудта, Омско, Но...сибирскэ ба Челябинска область...удта тарьянай валова суглуулал... нэгэ миллиард зуун миллион ... болоһон байна. Казахстанай ... тээнь ургуулагдаһан ургасые ... дээрэ нэмэхэ болоо һаа, со...искэ ороной экономикодо, шэнэ ...анжэлэй түсэбые амжалтатай... гүйсэдхэлгэдэ зүүн районуудай ...лхэ үнэхөөр угаа ехэ үүргэнь то...рно.

Мүнөө жэл хадаа Сибирь, Казах...н ба Уралай хүдөө ажахын түү...дэ алдарта хуудаһан болоҗо ша...ха ба болохошье еһотой байна. ...олхознигууд болбол өөһэдычгөө ...н зоригто ажалаараа баян урга...е ургуулжа шадаба. Гектар бү...иһөө зуун пүүд тарьяа хуряажа ...аха гэһэн—эгээл тиимэ бодото ...рилгые бэелүүлхын хойноһоо олон ...олхозууд, бүхэли районууд тэмсэл ...хэжэ байна. Түрүү ажахынууд ...рэнһээшье улам ехые туйланад. ...лтайска хизаарай Шипуновско ...йоной Молотовой нэрэмжэтэ кол...оз гектар бүриһөө 20—25 центнер тарья хуряахаар түлэблэнэ. Иимэ жэшээнүүд Новосибирскэ ба Омско областьнуудташье, Краснодарска хизаар ба Казахстандашье бии.

Зүүн районой колхознигууд һайн ургаса ургуулаа. Энээндэнь бүхы оромной баяртай, теэд энэ хадаа партийна ба советскэ организацинуудта, газартаряалангай органуудта, эрэгтэй ба эмэгтэй колхознигуудта ургасые саг болзор соонь хуряан абахын талаар угаа ехэ гэгшын харюусалгые даалгана.

Зүүн районуудай колхознигууд, партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэд хадаа ургасые саг болзор соонь хуряалгаһаа ба зүүн тээ тарья тушаалгын түсэбые дүүргэлтэһээ ороноо тарья талхаар хангахын хэрэгэй нилээдгүй ехэ хубинь дулдыдаха ба саг болзор соо хэгдэһэн хуряалга хадаа колхозууд ба совхозуудай саашанхи амжалтануудай база болохо байна гэжэ ойлгохо уялгатай. Тиимэ болохолоороо, зүүн тээ ургасын хуряалга гээшэ—ехэшэг ажахын-политическэ хэрэг мүн болоно. Юрын колхознигһоо эхилээд партиин областной комитедэй секретарь хүртэр—бултадаа эдэ үдэрнүүдэй турша соо хуряалгада һайнаар бэлэдхэхэ, тэрэниие богонихон болзор соо, гээлтэгүйгөөр үнгэргэхэ, орондоо тарья талхые ехээр үгэхэ гэһэн гансахан лэ иимэ һанал бодомжотой, гансахан лэ иимэ эрмэлзэлгэтэй байха еһотой. Эгээл энэ болбол Сталинска шэнэ табанжэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые бэелүүлхэ хэрэгтэ зүүн районуудай колхознигуудай оруулан бэлэглэһэн нэмэлтэ болохо байна.

Зүүн тээ ургаса хуряалга болбол сагай уларил дээрэһээ дулдыдаһан тон шухала тусгаар шалтагаануудтай байна. Эндэ үбэлэй саг эртэ ерэдэг, тарья хадалгын үедэ бороо хура үсөөн бэшэ ородог. Тарья хуряалгын саг болзор эндэ нэн ехээр хизаарлагдаһан байдаг. Ургаса хуряалгые зааханааршье удааруулха ябадал хадаа тарья талханай ургасада тон аюултай байна. Эгээл богонихон болзор соо тарьяае хадахын ба сохихын тулада, тарья тушаалгын түсэбые гүйсэдхэхын тулада, тарьяае гээхэгүйн тулада ехын ехэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри тон үндэр дээдэ эмхидхэлтэй ба шуумгай ажал, ажалай угаа ехэ хүсэлэл хэрэгтэй болоно.

Нютагай зарим хүдэлмэрилэгшэдэй зүгһөө эдэ онсо байдалнуудые сэгнээгүй дээрэһээ Сибирь ба Казахстанай колхозууд үнгэрэгшэ жэлнүүдэй турша соо ургасынгаа бага бэшэ хубииень гээһэн байгаа. Теэд энэ гүрэндэшье, колхозуудташье ехэ гарзатай ушар болоһон юм. Ороохото тарьяае ехээр гээһэн ушар зарим колхозуудта ажалта үдэрнүүдые үнэ сэнгүй болгоһон ба орондоо нилээд ехэшэг тарья талхые дутуугаар үгүүлһэн байна. Тиимэ дээрэһээ хуряалгын хүдэлмэринүүдэй бүхы шатанууд дээрэ гээлтэнүүдтэй шууд тэмсэл хэхэ ябадал—зүүн районуудта хуряалгын гол зорилгонь болоно. Сибирьтэ тарьянай эдеэшэлгын нэгэ хэды хожомтоод байхадань, тэрээн дээрэһээ хуряалгын болзорнуудые богонидхохо ушартай болоод байхада, энээниие мүнөө жэл ойлгохо гээшэ тон шухала байна.

Тарья хуряалга хүртэр үлэһэн үдэрнүүд хадаа хуряалгын ажалда түргэнөөр бэлэдхэхэ үдэрнүүд болохо еһотой.

Зүүн районууд, илангаяа, Сибирь хадаа угаа ехэ комбайново парктай байна. Алтайска ба Красноярска хизаарнуудта, Омско ба Новосибирскэ областьнуудта хэдэ мянган комбайнууд бии. Тэдэнэрые саг болзор соонь заһабарилха ба шадамараар хэрэглэхэ ябадал болбол хуряалгын темпые хэмжээлэшэгүй ехээр үргэхэ еһотой.

Гэбэшье, недондо жэлдэ олонхи МТС-үүдтэ комбайнуудай бүтээсэнь бага байгаа һэн гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй болоно. Гэхэтэй хамта, сибирьскэ уужам тала дайдада комбайнуудай хүдэлмэрилхэ условинууд тон лэ һайн байна гээшэ. Түрүү комбайнернуудай эндэ жэлһээ жэл бүри сезонно нормоёо гансахан гүйсэдхэдэг бэшэ харин үлүүлэн гүйсэдхэдэг ушарынь юрэ тохеолдоһон хэрэг бэшэ. Бүхы хэрэг хадаа хуряалгада бэлэдхэлэй шанар, кадрнуудые али зэргээр һургаһан ба хүмүүжүүлһэн ушар, партийна организацинуудай зүгһөө МТС-үүдэй хүдэлмэриие саг үргэлжэ хинан байсаадаг ушар дээрэһээ болоно. Зүүн тээхи зарим хизаарнууд ба областьнуудта МТС-үүдэй хүдэлмэриие шууд һайжаруулангүйгөөр хуряалга дээрэ амжалтануудые туйлахые найдажа болохогүй гэжэ мартажархео. Иимэ ябадал хадаа хамагай түрүүн Алтайска ба Красноярска хизаарнуудта байна гээшэ.

Комбайнуудые түргөөр заһабарилха, комбайново агрегадуудые дүршэлтэй кадрнуудаар хангаха, үндэр дээдэ бүтээсэтэй хүдэлмэриие туйлахынь тулада тэдэнэртэ зохимжотой байдал бии болгохо, машинно-тракторна станци бүхэнүүдтэ комбайнуудай сезонно хүдэлмэриин нормые гүйсэдхэхэ ябадалые туйлаха—эдэ хадаа хуряалгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ба тарья тушаалгын түсэбые гүйсэдхэхэ тон түрүүшын, шухала нүхэсэл бололсоо болохо байна.

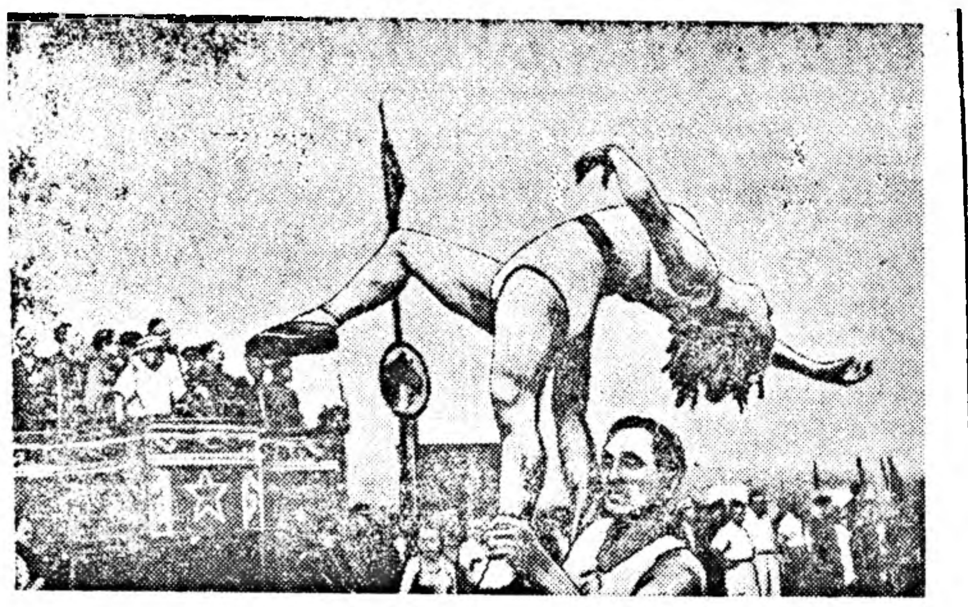
Гэбэшье, бүхы таригдаһан талмай дээрэхи тарьяан комбайнаар хуряагдажа шадахагүй. Ехэшэг хэмжээнэй ороохото тарьяае гараар, жаткаар, лобогрейкээр хуряаха ушартай болоно. Тиимэ дээрэһээ комбайнуудтай зэргэ хуряалгын бусад зэр зэбсэгүүдые тарья хадалгада түргэнөөр түхеэрхэ ба тэдэнэрые дүүрэнээр хэрэглэхэ ябадалые туйлаха шухала.

Тэрэнэй саада тээ хушалгатай токонуудай, һарабшануудай барилгые, тарья хатаадаг газарнуудай заһабарилгые түргэдхэхэ хэрэгтэй. Парти ба правительство болбол партийна ба советскэ организацинуудай, газартаряалангай органуудай, колхозуудай ба совхозуудай анхаралые энээндэ нэгэнтэ бэшэ хандуулһан байна. Бүри хабар, «1946 он соо хүдөө ажахын хүгжэлтын гүрэнэй түсэб тухай» тогтоол соо хуряалгада бэлэдхэл тухай, ургасын гээлтэнүүдтэй тэмсэхэ тухай эли тодо заабаринуудые үгөө һэн. Гэбэшье, хушалгатай токонуудые ба һарабшануудые бариха хүдэлмэри унжагайраба, энэ хадаа хуряалгын хүдэлмэринүүдэй темпэдэ муугаар нүлөөлжэ болохо байна. Энэ ехэ дутагдалые түргэнөөр усадхаха. Колхозууд, совхозууд ба газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгэй хойноһоо эрид шуудаар оролсожо, бригада бүхэндэ хушалгатай токонуудые ба һарабшануудые барюулха уялгатай. Энэ хадаа хуряалгын хүдэлмэриие ямаршье бороотой бүрхэг сагта ябуулха ба ороохо тарьянай гээлтые уридшалан зайлуулха арга олгоно.

Тарья тушаалгын түсэбые гүйсэдхэлгэ—колхозуудай хамагын түрүүшын уялга мүн болоно. Зүүн тээхи районууд гүрэндэ саг болзор соонь тарья тушаахын бүхы арга-боломжотой байнад. Зүбхэн лэ тарья тушаалгые түрүүшын үдэрһөө эхилэн эрхим һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Колхознигуудай бүхы һанал бодолнууд, зүүн районуудай бүхы партийна организацинуудай хүдэлмэри мүнөө гансахан лэ зорилгодо, хуряалгада һайнаар бэлэдхэхэ, тэрэниие саг болзор соонь ба гээлтэгүйгөөр үнгэргэхэ, тарья тушаалгые тогтоогдоһон болзор соонь гүйсэдхэхэ зорилгодо элсүүлэгдэһэн байха еһотой. Энэ зорилгые шиидхэхэ гээшэ—зүүн районуудай социалистическэ газартаряалангай саашадаа дээшэлхэ зам дээрэ ехэхэн илалта туйлаһан ушар мүн болоно.

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

Энэ оной июлиин 21-дэ Улан-Удэ городто физкультурнигуудай парад болоhон байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Парадта хабаадалсаhан спортсменүүд гимнастикын наада харуулжа байна. И. Красавцевай фото.

Таряа хуряалгын машинануудые муугаар заһабарилна

Таряа хуряалга болбол хүдөө ажахын жэлэй шиидхэхы үе мүн. Таряа хуряалгада hайн бэлэдхэл хангажа, тэрээниие саг соонь хуряажа абабал гүрэнэйнгөө урдахи уялгые түргэн дүүргэхэ байhамнай мэдээжэ. Ургаса хуряалгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ комбайн машинанууд гол үүргэ дүүргэхэ байна гээшэ.

Гэбэшье, манай эндэхи олонхи МТС-үүд хадаа комбайн, молотилка ба хуряалгын бусад машинануудай заhабаригые өхэхэнээр унжагайруулна. Ново-Брянска ба Курбын МТС-үүд комбайн заhабарилха түсэбүүдэйнгээ хахадынь арайхан гэжэ дүүргэбэд.

Курбын МТС (директорынь нүхэр Воробьев) 23 комбайнтай байhан аад, тэрээнэйгээ 20-ыень заhабарилха байгаа. Теэд мүнөө оройдоо 13-ыень заhабарилаад байна. Эдэ комбайнануудай зариманиинь мүнөө болтор заhабарида ороогүй байhаар. Теэд, эдэ МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд хадаа машинануудые заhабарилха "запасной частьнууд үгы" гэжэ шалтаг бариад hуунад.

Тэрэшэлэн Ново-Брянскын МТС (директорынь нүхэр Петрикей) 18 комбайна заhабарилха байhан аад, 13-ыень заhабарилба. Комбайн заhабарилга дээрэ оройдоо 9 хүн хүдэлмэрилнэ. 9 молотилкын ороондо 2-ынь заhабарилагдаhан ба бэшэниинь колхозууд дээгүүр нэрэтэй аад, колхозуудыншье мүнөө болтор заhабарилжа эхилээдүй байха юм.

Курбын МТС 7 молотилкаhаа 4-ыень заhабарилха түсэбтэй аад, тэрэнээ хүсэд заhабарилаагүй байhаар. Энээнэй урда тээ 6 жаткатай байhан юм гэхэ. Теэд, мүнөө колходоо нэгэшье жатка байхагүй. Тэрээнhээ гадна, МТС-эй директор нүхэр Воробьев манай колхозууд "комбайнернуудаа заhабарилгада эльгээнэгүй" гэжэ шалтаг баридаг юм. Хэрбээ МТС-эй директорэй өөрынгөө комбайнернуудые мэдэхэгүй байхадань эндэ хэн зэмэтэй болоно гээшэб? Жэшээлхэдэ, Дмитровой нэрэмжэтэ колхозой комбайнер нүхэр Стрежнева гэгшэ директорэй мэдэлгүйгөөр амаралта абаад, мүнөө городоор зайжа ябахадань хэн тэрэниие мэдэхэ юм.

Энээн дээрэhээ харахада, тус МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ямаршье ойгууламжын хүдэлмэри ябуулагдадаггүйнь элирнэ.

Социалистическэ мүрысөөе хаахаанагүй үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые нэбтэрүүлхэ талаар ямаршье хүдэлмэри ябуулагдадаггүй байhаниинь элитэ харагдана бэшэ гү?

Комбайн заhабарилгада хүдэлмэрилжэ байгшадай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ тушаа шухала анхарал табиха хэрэгтэй ба дүй дүршэл багатай залуу заhабарилгашадта үдэр бүриин туhаламжа үзүүлхэ зайлашагүй болоно. Гэбэшье, эдэ МТС-үүдээр техническэ hуралсал эмхидхэхэ ба штурвальщигуудые эртээнhээ бэлэдхэхэ ябадал баhал хангалтагүй байна. Ново-Брянскын МТС-тэ 9 хүн штурвальщик гэжэ байhан аад, мүнөө миил 2—3 хүн үлөөд байна. Тиихэдэ МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд колхозууд хадаа хүниие үгэнэгүй гэжэ шалтаг бариад, таряа хуряалгын хамар доро оротор hуужа байнад.

МТС-эй партийна ба комсомольско организацинууд болбол директэйгээ хамга заhабарилагшадай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, хүн бүхэнэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гэхэ мэтые ябуулха зэргэтэй. Мүнөө таряа хуряалга эхилхэ хүдэлмэри ойртоо.

Комбайн ба таряа хуряалгын бусад машинануудые түргэн заhабарилха ябадалые Заиграйн аймагай партийна, советскэ ба газартаряалангай организацинууд энэ дары толгойлжо, үсөөхэн үдэрэй турша дотор заhабарилгын хүдэлмэри дүүргүүлхэнь шухала болоод байна.

Ц. Цыремпилов.

Редакцида ерэhэн бэшэг

Давыдовай тогтооhон „гурим"

Давыдов шофертой почтын автомашина июлиин 14-дэ Яруунын аймагай центр Сосново-Озерскhоо гараhан юм. Почтын Яруунын конторын начальник Петров «Мүнгөөр эндэhээ билет абангүй hуугты. Ябан шофертоо түлхэт»—гэбэ. Хамта табан хүн тэрэ машинада билидгүйгөөр hуубабди.

Хоридо хоноhон манай машина эртэ саашаа ябаба. Үшөө Улан-Удэ ошохо хэдэн билетгүй пассажирнууд биданэртэй хамтарба.

Онохойн станциин ойро шофернай биднэhээ мүнгэ абажа билет үгэбэ. Манай абаhан билидүүдэй заримынь Тарбагатайн аймагай почтын бланка дээрэ бэшэгдэhэн, зарим билидүүднай Заиграйн аймагай нэгэн конторын бланка дээрэ бэшэгдэhэн байба. Мүн нэгэ билет Хориин почтын квитанцаар үгтэбэ.

—Хэрбээ билет шалгалганай болоо hаа таанад паспортнуудаа бү харуулагты. Ойлгоо гүт? гэжэ шофермнай асууба. Хүсэhэн зориhон газартаа түргэн хүрэхые хүсэhэн пассажирнууд шоферой hанаа дүүргэн ойлгообди гэжэ харюусаба. Манай билидүүдые хаанашье шалгабагүй.

Тиигэжэ, Яруунын почтын машинада hуужа, Хори, Заиграйн конторонуудай квитанцинуудаар билет түлэжэ Улан-Удэ ерэбэбди.

—Зай, Улан-Удэдэ ерээбди. Буугты хүндэтэ пассажирнууд,—гэжэ манай мүнгэ бэрхээр гартаа оруулhандаа баяртайхан Давыдов кабина сооhоо буугаад, хоер гараа мүнгөөр дүүрэн карманuудтаа хэжэ баяртай энеэжэ үлэбэ.

Давыдов үшөө хэды удаа энэ мэтын уран нарии мэхэ хэжэ, Хори Яруунын дунда гүйлгэгшэ ааб? Энэ нүхэр үшөө үнгэрөөд ерээ hаа сэлмэг нэгэн үдэр Ярууна Улан-Удэ хоерой хоорондо машинаяа байлгаад Улан-Удын горбаниин талонгуудые пассажирнуудтаа үгэхэдөө сухарихагүй гээшэ ха.

Энээн тухай хуулита газарhаа хурса нюдөөр харахаар болоо.

В. БАЙБОРОДИН.

Шэнэ алфавит муугаар шудална

Бурят-Монголой шэнэ элфавит шудалха ябадал Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын сомоной колхозуудаар огто эмхидхэгдээгүй байна. Тэрээнhээ боложо олонхи колхознигууд шэнэ ном дэбтэр ба газетэ уншадаггүй байна.

Суулгын сомоной Ленинэй ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ талаар юушье хэнэгүй. Мүн тэрэшэлэн аймагай гэгээрэлэй ба культурно-гэгээрэлэй таhагууд энэ талаар мүнөө болтор ямаршье эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулангүй байhаар.

Ж. Д. ЦЫБАНОВ.

ТАСС-эй тайлбарилалга

Ассошиэйтед Прессэй американска агентствын корреспондентын мэдээсэhэнэй эhоор, сенатор-республиканец Брюстер гэгшэ США-гэй президент Трумэнэй бэшэгые тунхаглаха гэжэ дамжуулжа үгэбэ. Тэрээн соогоо Трумэн болбол СССР ба США-гэй культурын түлөөлэгшэдэй хоорондоо ябалсан харилсаха хүсэл тухай христианска ассоциациин залуушуулай портлендскэ отделенеэр хэлэгдэhэн ушарта харюулхадаа, США-гэй хэблэлнүүдэй ба педагогиин түлөөлэгшэд Советскэ Союзай ямар нэгэн районуудта ябаха эрхэ абажа шададаггүй гэжэ мэдүүлhэн байна.

Харюусалгатай тушаалтанhаа ТАСС-эй абаhан мэдээнэй эhоор Трумэнэй хэлэhэн тэрэ баталалга хадаа үнэн бодото байдалтай ябашье зохирхогүй байна.. Бури hаяын үе соо хэдэн американска олониитын ажал-ябуулагшад ба американска культурын хэблэлэй түлөөлэгшэд Советскэ Союзда ерэhэн байна гэбэл: уранзохеолшо эхэгтэй Лилиан Хелман, США-гэй хүдөө ажахын хэблэлэй ээдэй ассоциациин түрүүлэгшэ Джон Стром, американска советскэ хани барисаанай соведэй түрүүлэгшэ Эдвин Смит, американска газетэнүүдэй редакторнуудай делегаци ба США-гэй бусад олон олониитын ажал-ябуулагшад ба делегацинууд Советскэ Союзда ерэhэн байнабшуу.

Эдэ олониитын ажал-ябуулагшад ба делегацинууд өөhэдынгөө хүсэлэлэй эhоор, Ленинградта, Кавказда, Украинада, Белоруссида ба Советскэ Союзай бусад районуудаар ябаhан мүн олон тооной предприятинуудаар, совхозуудаар, колхозуудаар, газетэнүүдэй редакцинуудаар, албан газарнуудаар ба бусад олониитын организацинуудаар ябаhан байха юм.

США-гэй эрдэмтэд СССР-эй Наукануудай Академиин Юбилейнэ Сессиин хүдэлмэринүүдтэ хабаадалсажа тэдэнэй нилээд олониинь, жэшээлхэдэ проф. Коьттоф, Лангмюир, Харлау Папли, Мак Бейн ба бусадууд Академиин отделенинуудай заседанинууд дээрэ элидхэлнүүдые хэhэн байнад. СССР-тэ ерэhэн американска олониитын ба гүрэнэй ажал-ябуулагшад (США-гэй вице-президент байhан Уоллес, хүдөө ажахын хэблэлэй ээдэй американска ассоциациин түрүүлэгшэ Стром, американска залуушуулай делегациин хүтэлбэрилэгшэ ... гэл ба бусад) хэблэлдэ бэшэhэн эhоор үгэ хэлэхэдээ тэдэнэй ... тэ ерэhэн үе соо тэдэнэй ... хүсэhэн хүн бүхэнтэй сүл... уулзаха дүүрэн арга боломж... дэндэ олгогдоhон ба С... ябахадаа ямаршье хабшалта... лөөтэйгөөр ябаhан байгаабди... тэмдэглэhэн байна.

Эдэ фактнууд болбол С... наукын, культурын түлөөл... бусад оронуудай наукын ба... турын түлөөлэгшэдтэ адляар... скэ Союзай ажабайдалтай ба... эй культурна ажахын ба... байгуулалтын талаар тэдэнэй... нирхоhон асуудалнуудтай ... ха хэрэгтэ дүүрэн ба али бү... сад арга боломжо олгогд... олгогдожошье байhаниие ...

Трумэнэй дээрэ дурсагдаhан... талалгада тэмдэглэгдэhэниие... фактнууд гүйсэд этигэлтэй... руушаан гэршэлнэ.

ХИЛЫН СААНА

Амгалан тайбанай конференцнин урда тээ

ПАРИЖ, июлиин 28. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Итали, Румыни, Болгари, Венгри ба Финляндитай баталха договорнуудые зүбшөн хэлсэхын тула Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведээр зарлагдаhан конференци үглөөдэр үдэрэй 4 часта Люксембургскэ ордон соо нээгдэхэнь. СССР, США ба Великобританиин Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Московско зүблөөнэй элитэ шиидхэбэриин эhоор Европодохи дайсан гүрэнүүдтэ эсэргүү дайн байлдаанда эдибхитэй хабаадалсаhан Нэгэдэмэл Нацанuудай бүхы членүүд—США, СССР, Великобритани, Франци, Хитад, Австрали, Бельги, Белорусска ССР, Бразили, Голланди, Греци, Инди, Канада, Новая Зеландия, Норвеги, Польша, Украинска ССР, Чехословаки, Эфиопия, Югослави, Южно-Африканска Союз энэ конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсахые уригдаhан байна.

Эдэ гүрэнүүдэй олон тооной делегацинууд Парижда ерээд, тэдэнэй членүүд болбол мүнөө тэдэндэ тараажа үгтэhэн англиискa францускa ба ород—гурбан хэлэнүүд дээрэ сохигдоhон нилээд томо томо болохо амгалан тайбанай договорнуудай проектнуудтай танилсажа байна.

Амгалан тайбанай договорнуудай бэлэдхэлэнь июлиин 18-да Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведээр гүйсэдхэгдэhэн байhаниинь эли байна. Энэ ехэ ба харюусалгата хүдэлмэриин ябаса соо амгалан тайбанай договорнуудай олонхи зүйлнүүд тушаа ба тиихын хамта гол шухала зүйлнүүдэй талаар хэлсэжэ туйлагдаhан байна. Саашадаа арадуудай харилсан ойлголсохо ба хани барисаае бүхэжүүлхын тула Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй зүбшэhэн шиидхэбэринүүдэй удхашанар болбол дэлхэйн бүхы оронуудай түрүү олониитээр үнэн зүбөөр сэгнэгдэhэн байна.

Тиигэжэ илагдаhан фашистска Германиин сателлидүүдтэй баталха амгалан тайбанай договорнуудай бэлэдхэлэй түрүүшын шата амжалтатайгаар дүүрэhэн байна. Мүнөө 21 гүрэнүүдэй конференциин нээгдэхэдэ энэ хүдэлмэри өөрынгөө хоердохи шатада ороxo юм. Дайсан гүрэнүүдтэ эсэргүү дайн байлдаанда эдибхитэй хабаадаhан нэгэдэмэл нацануудай бүхы членүүд амгалан тайбанай договорнуудай проектнүүдые нарин нягтаар ба алишье талааранъ шудалха ба Гадаадын хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведтэ өөрынгөө hайшаалые үгэхэ арга боломжотой болохо юм. Амгалан тайбанай договорнуудай гол үндэhэн зүйлнүүдынь зүбшөөрэлсэгдэhэн байбашье, зарим асуудалнуудынь үшөө зүбшөөрэлөө хүлеэжэ байhан ушар хадаа конференциин хүдэлмэриие үшөө ехэ удхашанартай болгохо юм. Амгалан тайбанай договорнуудай проектнүүдые хаража үзэлгэдэ ба илангаяа шиидхэбэрилэгдээгүй асуудалнуудай талаар хэдэн статьянуудые зохеолгодо хабаадаха гэhэн харюусалгата зорилго амгалан тайбанай конференцидэ хабаадагшадай хубида оногдожо байна.

Жэшээлхэдэ, шиидхэбэрилэгдээгүй асуудалнуудай тоодо нэгэдэмэл нацануудай гражданинуудай хохидолдо ороhон зөөриие түлэхэ тушаа асуудал, хохидолые түлүүлхэ ябадалтай холбогдоhон арсаае зүбшөөрэлсэхэ метод тухай ба бусад экономическа проблемэнүүдэй тиимэ шухала асуудалнуудороно. Тиимэ ушарhаа, амгалан тайбанай конференцидэ хабаадагшад гансал Гадаадын Хэрэгүүд... нистрнүүдэй Соведэй ч... зүбшэлсэhэн амгалан тайба... говорнуудай зүйлнүүд туша... хэ бэшэ харин, үшөө өөрынг... хэбэриие хүлеэжэ байhан а... нууд тушаа дурадхалнуудые ... ха эhотой болоно.

Конференцидэ хабаадагша... нэй урда табигдаhан зорилго... хэр зэргэ зүбөөр шиидхэб... дээрэhээ энэ конференциин ... та дулдыдаха болоно. Га... Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй... ведээр хэгдэhэн ехэ хүдэлм... бол конференцидэ хабаада... ажал ябуулгые хүнгэдхэжэ... гэжэ онсолон тэмдэглэхэ х... Гол асуудалаар зүбшөөрэлөө... амгалан тайбанай догово... бэлэн проектнууд тэдэнэй ... байна. Иимэ дээрэhээ 21 н... дай конференцидэ хабаадагш... бол тэдэнэй замда hэжэгн... гөөр үшөө ушаралдаха бэр... нуудые дабажа амгалан т... договорнуудай хоердохи ... амжалтатайгаар дүүргэхэ ... га боломжотой байна. Энэ ... мэриин хэгдэhэнэй hүүлдэ ... Румыни, Болгари, Венгри, ... ляндитай амгалан тайбанай ... рой условидо гараа табиhан ... нууд ба Италитай баталха ... тайбанай договорой талаар ... тэй зэргэшүүлэгдэhэн Франц... бол амгалан тайбанай кон... циин дурадхалнуудые харав... амгалан тайбанай договор... текстнүүдые эсэслэн зохео... даха байна. Энээгээрээ ... оронууд хадаа амгалан тай... арадай аюулгүйе саашадань... жүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн шэнэ... тэ оруулха болоно.

Парижска хэблэл үглөөдэр ... дэхэ амгалан тайбанай конфе... дэ ехээр анхаралаа табина. ... ба баганууд гүрэнүүдэй хо... ондо ондоо hанал гараханъ ... шагүй гэhэн уридшалан дэмы... жа зохеогдоhон үгэнүүдээр ... ренциин перспективүүд туха... налнууд ба гайхалтай урид... хэлэлгэнүүдые зарим газетэ... тунхаглагдана. Дүрбэн агуу... рэнүүдэй хоорондо туйла... зүбшөөрэлсэл амгалан тайбана... ференциин ябасада нүлөөе ... гүй байхагүй, юундэб гэхэдэ ... лан тайбанай конференцидэ ... дын Хэрэгүүдэй Министрнүүд... ведээр дурадхагдаhан шиидх... болбол ехэ багагүй бүхы нэгэ... нацануудай интересhээ үнд... гэжэ бодолтой ба тогтууриташ... жэлэгшэд заана.

Амгалан тайбанай конференци дээрэ Эттли гэгшэ английска делегаци хүтэлбэрилхэнь

ЛОНДОН, июлиин 27. (Т... Рейтер агентствын дамжуу... эhоор, английска Гадаадын ... гүүдэй Министр Эрнест Бевин ... үбшэлhэн ушарhаа Парижда б... амгалан тайбанай конфере... ошохогүй байна гэжэ июлиин ... до хуулита эhоор соносхо... байна.

Премьер Министр Клемент ... гэгшэ английска делегациие ... бэрилхээр шиидхэбэрилбэ.

Протезнэ мастерскойе шалгажа үзэлгэ юу харуулааб?

Бурят-Монголой АССР дотор гансахан протезнэ мастерской бии юм. Энэ мастерскойн үүргэ айхабтар ехэ ба тон хүндэтэй. Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда хабаадалсажа үе мүсөө гэмтэгшэд эндэ hайн шанартай, сэбэр ба бата бэхи протезүүдые абаха эhотой. Мүн таарулжа оеhон сабхи гуталнуудые ба ботинкануудые абаха байна.

Улан-Удын протезнэ мастерскойн өөрынгөө энэ хүндэтэ үүргые хэрзэргэ бэелүүлжэ байhыень hаяхан тусгаар комисси шалгаhан байна. Энэ комиссиин составта БМАССР-эй социальна тэдхэмжын Министр нүхэр Юндунов, ВКП(б)-гэй областной комитедэй зүгhөө нүхэр Павлов, Министрнүүдэй Соведэй зүгhөө нүхэр Бодеев, «Бурят-Монголой Үнэн» газетэhээ нүхэр Дугаров, «Бурят-Монгольская Правда» газетэhээ нүхэр Иванов гэгшэд ороhон байгаа.

* * *

Улан-Удын протезнэ мастерской (директорынь нүхэр Тарасов) 1942 онhоо эхилжэ хүдэлмэрилнэ. Тиихэ зуураа, ехэхэн хүдэлмэри хэhэн байна. Хэдэн зуугаад Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай инвалидуудые элдэб протезүүдээр, ортодопическа сабхинууд ба ботинкануудаар хангаhан байха юм. Гэбэшье, мүнөө хэдэн олон дутуу дунданууд үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, инвалидуудhаа заказ абаhанай hүүлээр үни юрэ бүтээдэггүй, харин инвалидуудаан сагай үнгэртэр протезүүдые холын аймагуудhаа хэдэн дахин Улан-Удэ хүртэр ерүүлдэг байха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалид В. И. Власов протез абахын түлөө нэгэнтэ бэшэ мастерской ерэhэн байгаа. Тэрэнэй протезые бүтээлгэ мастерскойн гэмээр 3 дахин болзороо үнгэрhэн байха юм. Иимэнүүд ушарнууд—инвалидуудта протез хэлгые үни удаан баридаг ябадал нэгэнтэ бэшэ үзэгдэнэ.

Теэд, протезүүдынь урда жэлнүүдтэ орходоо жэшээлэшэгүй hайн шанартай болоо гэбэшье, мүнөө олон инвалидуудhаа гомодолнууд ородог байна. Хараалагдаhан болзороо хүсэнгүй протезүүдынь ашаглалгаhаа гарадаг, модониинь хахарха гү, али шарнирынь түргэн элэдэг байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалид Черниговский хойто Байгалай районд ажаhуудаг. Улан-Удын протезнэ мастерскойдо тэрэнэй бэеынь хэмжүүрые абаhан байгаа. Теэд протез бэлдэжэ эльгээхэдээ хоер сантиметр үндэр болгоhон байха юм. Тиимэhээ инвалид Черниговский ябахадаа толюуртанаб гэжэ мэдүүлнэ.

Инвалид Алексеев энэ оной май hара соо протез абаhан байгаа. Теэд хоер hара болоод байхадаа протезэймни ула иишэ тиишээ хүдэлдэг болшоо. Мүн шарнирынь ехээр элээ. Тэрэ шарнирhаа боложо хамаг хубсаhамни хахараа гэжэ хэлэнэ.

Иимэнүүд ушарнууд республика соо үсөөн бэшэ дайралдаха байна. Гэбэшье олонхидоо протезүүдэй шанарынь тэдэниие бүтээхэ материалhаа (полуфабрикадуудhаа) дулдыдана. Юун бэ гэхэдэ Москвагай ба Иркутска протезнэ ажаүйлэдбэриин заводууд ба фабриканууд заримдаа тон муу шанартай эдлэлнүүдые эльгээдэг байха юм, илангаяа Иркутска арhанай завод. Энэ заводой эльгээhэн арhан ба бүhэнүүд болзороо хүсэнгүй хахардаг ба элэдэг байна. Мүн элдүүри тон муутай дээрэhээ хубсаhа ойр зуура хахалхаhаа гадна, хүнэй бэе үрэдэг, холоодог хатуу байха юм.

Улан-Удын протезнэ мастерской хэрэгтэй инструментнүүдээр бүрин хангагдаагүй. Тиимэhээ тэрэнэй хүдэлмэридэнь hаад ушардаг байhаниинь хэндэшье элитэ.

4 hарын саана «металлоширпотреб» заводто Сайерай аппарат бүтээхын түлөө заказ хэгдэhэн байгаа. Теэд мүнөөшье хүртэр тэрэ заказ бүтээгдээгүй. Харин тиимэ аппарат ондоо газарhаа оложо хэрэглэлгэдэ оруулhан байна.

Түмэр замай хоердохи училищида май hара соо элдэб инструментнүүдые хэжэ үгэхыень заказ хэгдэhэн байха юм. Теэд тэрэ училища дурсагдаhан инструментнүүдые хэжэ үгэхэ аргатай байгаашье hаа, айхабтар унжагайруулна. Гадна хэhэн хүдэлмэриингөө түлөө гуталай арhанuудые эридэг байна.

Республика соо томо заводуудай нэгэн болохо гүрэнэй завод арайхан гэжэ хоер хазуур хэжэ мастерскойе «туhалhан» юм. Энэнь энеэдэ хүрэмөөр ябадал болоно гээшэ.

Протез бүтээн гаргалгада тон шухала хэрэгсэл болохо нитролак мүнөө мастерскойдо үгы байна. Мүн ашетоншье үгы. Теэд мастерскойн директор нүхэр Тарасов тэрэниие хаанаhаашье олохоео бүри мэдэнэгүй.

Протезнэ мастерской хэдэн олон цехүүдтэй. Теэд мүнөө тэдэ цехүүдэнь хоер гурбаараа бишииханууд комнатанууд соогуур суг оронхой. Жэшээлхэдэ, слесарна, столярна, цехүүд ба кузница суг байдаг. Энэ болбол тон зохисогүй ябадал болоно. Юун бэ гэхэдэ, столярна цех ба кузница хоер суг байжа юрэ бологүй, харин гал аюулай гуламта болоно гээшэ. Нитролакова ба гипсовэ цехүүд мүн нэгэ тон бишиихан комната соо байна гэхэ мэтэ.

Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой эhоор энэ жэл шлифовочно ба никилировочно цехүүдые шэнээр бии болгохо эhотой байгаа. Гэбэшье мүнөө хүртэр тэдэ цехүүд бии болоодүй. Гол шалтагааниинь гэхэдэ—гэр байрагүй дээрэhээ болоно. Протезнэ мастерской дайнай үедэ ехэхэн байра эзэлжэ байдаг hэн. Теэд тэрэниие энэ жэлэй эхиндэ ондоо эмхи зургаануудта үгэhэн байна. Мастерскойн директор нүхэр Тарасовай хэдэн дахин байрын тухай БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ зууршалга хэбэшье юрэ үрэ гарангүй байhаар.

Мастерскойдо гансахан директор нүхэр Тарасовhаа бэшэ протезнэ хэрэгээр мэргэжэлтэд үгы гэхэдэ алдуу байхагүй. Техник контролер байха эhотой аад, мүнөө хүртэрөө үгы юм. Тэрэниие бии болгохо гэхэдэ социальна тэдхэмжын Министерство штадта үгы гэжэ арсахаhаа бэшэ юушье мэдэнэгүй.

Мастерскойн дэргэдэхи медицинскэ таhаг ехэхэн үүргэтэй юм. Тэрэ таhаг хадаа шэнэ гараhан протезүүдэй шанарые шалган үзэхэ, гансахан лэ тон бата бэхи ба гоё сэбэр протезүүдые инвалидуудта үгэхэ ябадалые хангаха эhотой байна. Теэд мүнөө мэргэжэлтэ врач—протезист үгы. Элүүрые хамгаалха Министерстводо хэдэн дахин хандабашье, мэргэжэлтэ врачиие үгэдэггүй байhаар. Тэрэнhээ гадна, мастерскойн дэргэдэ медсестрашье байдаггүй. Инвалидуудай шарха өөhэдөө боодог байха юм.

Эдэ бүхы дээрэ хэлэгдэhэн дутуу дундануудые усадхаха саг үни ерэнхэй. Инвалидуудта саг соонь ба hайн шанартай протезүүдые үгэжэ шадахагүй ябадал болбол Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда баатарлигаар тэмсэжэ үе мүсөө гэмтэгшэдтэ үнэн зүрхэнhөө хандаагүй ябадал болоно гээшэ.

Тиимэhээ энэ мастерскойн протез бүтээсые ба ортодопическа сабхи болон ботинкануудые оелгые эрид hайжаруулхын түлөө БМАССР-эй социальна тэдхэмжын ба элүүрые хамгаалха Министерствонууд бодото хэмжээнүүдые абаха эhотой.

Д. ДАШИЕВ.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИНЖАП

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора —23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жи... сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов— 4-52 (2 зв.); объявлений—2-64 (2 зв.)

Н—00671. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 10...